

**EUROOPA LIIDU
NÕUKOGU**

**Brüssel, 8. detsember 2004 (10.12)
(OR. en)**

**14292/1/04
REV 1**

CONCL 3

SAATEMÄRKUSED

Saatja: Eesistujariik

Saaja: Delegatsioonid

Teema: **BRÜSSELI EUROOPA ÜLEMKOGU
4/5. NOVEMBER 2004**

EESISTUJARIIGI JÄRELDUSED

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele Brüsseli Euroopa Ülemkogu (4/5. november 2004) eesistujariigi järelduste ülevaadatud versioon.

1. Euroopa Ülemkogu arutas eelkõige järgmisi küsimusi:
 - Lissaboni strateegia vahearuande koostamine
 - vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanev ala: Haagi programm
 - Euroopast teavitamineSamuti toimusid arutelud Iraagi peaministri Allawi'ga.
2. Euroopa Ülemkogu kohtumisele eelnes Euroopa Parlamendi presidendi Josep Borrell'i ettekanne, millele järgnes arvamuste vahetamine.
3. Euroopa Ülemkogu võttis teadmiseks määratud komisjoni ametisse nimetamise teemal Euroopa Parlamendis peetud arutelu tulemuse. Ülemkogu tervitas komisjoni liikmekandidaatide uut nimekirja, mille esitas presidendikandidaat José Manuel Barroso. Ülemkogu võttis nimetatud nimekirja vastu ühisel kokkuleppel presidendikandidaadiga. Euroopa Ülemkogu väljendas lootust, et komisjoni see koosseis kiidetakse heaks, ja et komisjon astub ametisse niipea kui võimalik.
4. Euroopa Ülemkogu märkis sügava rahuloluga, et 29. oktoobril 2004 allkirjastati Roomas pidulikult Euroopa põhiseaduse leping kõigi liikmesriikide nimel.

I LISSABONI STRATEEGIA: VAHEARUANDE KOOSTAMINE

5. Euroopa Ülemkogu kinnitas Lissabonis 2000. aasta märtsis käivitatud protsessi kehtivust ja asjakohasust; protsessi eesmärgiks on Euroopa majanduste konkurentsivõime oluline tõstmine tasakaalustatud strateegia kaudu, mis hõlmab majanduslikku, sotsiaalset ja keskkonna dimensiooni. Ülemkogu julgustas nõukogu toetuma ülemkogu kevadise kohtumise järgselt tehtud edusammudele ja jätkama oma tööd samas tempos. Ülemkogu kordas veelkord, kui oluline on kokkulepitud meetmete rakendamine liikmesriikide poolt.

6. Euroopa Ülemkogu rõhutas vahearuande esitamise olulisust 2005. aasta kevadisel Euroopa Ülemkogu kohtumisel, mis annaks Lissaboni strateegiale uue hoo. Sellega seoses tervitas ülemkogu komisjoni nõustava kõrgetasemelise töörühma eesistuja Wim Kok'i ettekannet vahearuande koostamise kohta. Ettekandele järgnes arvamuste vahetamine.
7. Euroopa Ülemkogu tervitas Euroopa Komisjoni kavatsust muuta Lissaboni strateegia ellurakendamine jätkuvalt oma poliitika võtmeküsimuseks. Sellega seoses kutsus ülemkogu komisjoni üles esitama 2005. aasta jaanuari lõpuks vajalikud ettepanekud vahearuande kohta uute väljakutsete valguses. Nimetatud üksikasjalikes ettepanekutes peaks arvestama Wim Kok'i juhitud kõrgetasemelise töörühma aruannet ja võtma arvesse liikmesriikide seisukohti. Ettepanekutes võetakse samuti arvesse säästva arengu strateegia eelseisvat läbivaatamist. Euroopa Ülemkogu kutsus nõukogu üles nimetatud ettepanekuid aegsasti läbi vaatama ja ülemkogu ootab edasisi konkreetseid panuseid Lissaboni strateegia edukaks rakendamiseks kogu selle ulatuses.
8. Euroopa Ülemkogu võttis teadmiseks kolmepoolsel sotsiaalpartnerite tippkohtumisel vahetatud arvamused ja, tunnustades sotsiaalpartnerite võtmerolli eelkõige kõikidel tööturu ajakohastamise ja muutuse ennetamisega seotud tasanditel, kutsus sotsiaalpartnereid üles pühenduma Lissaboni strateegia tõhusama ellurakendamise vahearuandele.
9. Euroopa Ülemkogu märkis rahuloluga, et alustati tegevusprogrammi parema õigusloome ühisalgatuse edasiviimiseks. ELi institutsioonid on saavutanud edu mõjude hindamise ühise metoodika väljatöötamise ja lihtsustamisprogrammi jaoks kohandatavate töömeetodite osas, nagu see on ette nähtud institutsioonidevahelise paremat seadusandlust käsitleva lepinguga.

10. Euroopa Ülemkogu tervitas majandus- ja rahandusministrite nõukogu 21. oktoobri kohtumise järeldusi. Sellega seoses märkis ülemkogu eelkõige:
- toetust halduskoormuse mõõtmise ühise metoodika väljatöötamisele;
 - komisjoni kavatsust esitada lähiajal selle kohta teatis;
 - komisjoni ja liikmesriikide pilootprojektide alast koostööd, mille eesmärgiks on sellise metoodika edasine määratlemine, mis tuleb lõpule viia 2005. aastal nii kiiresti kui võimalik.
- Euroopa Ülemkogu kutsus komisjoni pärast pilootprojektide lõppemist nimetatud metoodikat rakendama mõjude hindamist ja lihtsustamise töömeetodeid käsitlevates juhistes.
11. Tunnustades Euroopa Parlamendi tähtsust selles valdkonnas, tervitas Euroopa Ülemkogu komisjoni ja nõukogu edusamme nõukogu prioriteetide kindlaksmääramisel kehtivate ühenduse õigusaktide lihtsustamiseks seejuures *acquis communautaire*'i arvesse võttes. Ülemkogu kutsus komisjoni üles lisama need prioriteedid oma käimasolevasse lihtsustamisprogrammi. Ülemkogu märkis, et prioriteedid määratletakse tõenäoliselt keskkonna, transpordi ja statistika valdkondades. Ülemkogu kutsus nõukogu üles jätkama tööd peamiselt neis valitud valdkondades ja määratlema oma novembri kohtumisel kokkulepitud prioriteedid 10–15 õigusaktist koosneva nimekirja vormis.
12. 2005. aasta kevadisel Euroopa Ülemkogul arutatakse paremat õigusloomet seoses Lissaboni vahearuandega.
13. Lõpuks võttis ülemkogu vahearuande koostamise raames teadmiseks Hispaania, Prantsusmaa, Rootsi ja Saksamaa riigipeade ja valitsusjuhtide kirja, milles rõhutatakse demograafiliste tegurite tähtsust Euroopa edasise majandusliku ja sotsiaalse arengu kujundamisel ja kutsutakse üles töötama välja "Euroopa noorsoopakti" ("*European Pact for Youth*").

II VABADUSEL, TURVALISUSEL JA ÕIGUSEL RAJANEV ALA: HAAGI PROGRAMM

14. Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide julgeoleku küsimus on muutunud äärmiselt teravaks, pidades eelkõige silmas Ameerika Ühendriikides 11. septembril 2001 ja Madridis 11. märtsil 2004 aset leidnud terrorirünnakuid.

Euroopa kodanikud ootavad õigusega, et Euroopa Liit, tagades inimõiguste ja põhivabaduste austamise tagamisele, võtaks tõhusamaid ühismeetmeid selliste piiriüleste probleemide osas nagu ebaseaduslik migratsioon, inimkaubandus ja inimeste ebaseaduslik üle piiri toimetamine ning samuti terrorism ja organiseeritud kuritegevus.

15. Viis aastat pärast Euroopa Ülemkogu Tampere kohtumist, kus lepidi kokku programmi osas, millega loodi alus tähtsateks saavutusteks vabaduse, turvalisuse ja õiguse vallas, on saabunud aeg uue programmi koostamiseks, mis võimaldaks liidul tugineda saavutatule ja astuda vastu uutele väljakutsetele, millega ta silmitsi seisab. Sel eesmärgil võttis ülemkogu vastu järgmiseks viieks aastaks uue mitmeaastase programmi, mida nimetatakse Haagi programmiks ja mis on lisatud käesolevatele järeldestele. Nimetatud programm kajastab Euroopa põhiseaduse lepingus väljendatud ambitsioone. Selles võetakse arvesse komisjoni hinnangut, mille Euroopa Ülemkogu 2004. aasta juuni kohtumisel heaks kiitis ning samuti Euroopa Parlamendi 14. oktoobril 2004 vastu võetud soovitus kvalifitseeritud häälteenamusega hääletamise ja kaasotsustamismenetluse kohta.
16. Haagi programm käsitleb kõiki vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanevat ala käsitlevate poliitikatega seonduvaid aspekte, sealhulgas nende välist ulatust – eelkõige põhiõiguseid ja kodakondsust, varjupaika ja migratsiooni, piirikontrolli, integratsiooni ning terrorismi ja organiseeritud kuritegevuse vastast võitlust, õigust ja politseikoostööd ning tsiviilõigust, kusjuures uimastistrateegia lisatakse 2004. aasta detsembris. Sellega seoses leiab Euroopa Ülemkogu, et asjakohaste Euroopa õigusaktide kehtestamine ja vastavate siseriiklike ametiasutuste vahelise praktilise ja operatiivkoostöö tugevdamine ning samuti kavandatud meetmete õigeaegne rakendamine on olulise tähtsusega.

17. Nimetatud programmi silmas pidades kutsub Euroopa Ülemkogu komisjoni üles esitama 2005. aastal tegevuskava koos ettepanekutega konkreetseteks meetmeteks ning ajakava nende vastuvõtmiseks ja rakendamiseks. Lisaks kutsub ülemkogu komisjoni üles esitama nõukogule liidu meetmete rakendamise aastaaruannet ("tulemustabel"). Sel eesmärgil annavad vastavat teavet liikmesriigid. Sellega seoses rõhutas Euroopa Ülemkogu läbipaistvuse ja Euroopa Parlamendi kaasamise tähtsust.
18. Euroopa Ülemkogu kutsus nõukogu üles tagama, et iga eri meetme rakendamise ajakava järgitakse.
19. Ilma et see piiraks finantsraamistikku 2007–2013, märkis Euroopa Ülemkogu, et tuleks kohaselt arvesse võtta vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala mitmeaastase tegevuskava finantsmõjusid.
20. Euroopa Ülemkogu vaatab Haagi programmi raames tehtud töö läbi põhiseaduse lepingu jõustumise ajaks (1. november 2006).

III EUROOPAST TEAVITAMINE

21. Euroopa Ülemkogu kinnitas veelkord vajadust suurendada kodanike teadlikkust liidu tegevuse tähtsuse osas ja tervitab Euroopa asjade ministrite sel teemal peetud kohtumise tulemusi. Ülemkogu julgustab samuti tulevasi eesistujariike jätkama arutelusid selles küsimuses, sealhulgas Euroopa Ülemkogu kohtumistele eelnevate Euroopa-teemaliste avalike teledebattide läbiviimise võimaluste uurimist. Euroopa kodanikud omavad ühiseid põhiväärtusi ning poliitikutel nii riiklikul kui Euroopa tasandil lasub vastutus teavitada Euroopa projekti olulisusest ja kaasata eurooplasi otsuste tegemisse ühiskondlike debattide ja kodanikuaktiivsuse kaudu.

22. Euroopa Ülemkogu tervitas erilist tähelepanu, mida komisjon jätkuvalt osutab kommunikatsioonile, ning samuti komisjoni kavatsust esitada oma kommunikatsioonistrateegia aegsasti enne 2005. aasta juunis toimuvat Euroopa Ülemkogu.
23. Euroopa Ülemkogu kinnitas veelkord, et põhiseaduse lepingu ratifitseerimisprotsess pakub olulise võimaluse avalikkuse teavitamiseks Euroopa küsimustest. Liikmesriigid võivad jagada nimetatud protsessiga seotud teavet ja kogemusi, olenemata asjaolust, et ratifitseerimist käsitlevate kampaaniate eest vastutavad endiselt liikmesriigid ise.

IV LAIENEMINE

24. Euroopa Ülemkogu kuulas ära Euroopa Komisjoni presidendi ettekande arenguaruannete, laienemise strateegiadokumendi ja nelja kandidaatriiki käsitlevate soovitude kohta ning samuti Türgi võimaliku liikmeks saamisega seotud küsimusi käsitleva uurimuse kohta, mille komisjon avaldas 6. oktoobril 2004.
25. Euroopa Ülemkogu kinnitas, et kooskõlas eelnevate järeldestega käsitletakse laienemisega seotud lahendamata küsimusi ülemkogu 2004. aasta detsembri kohtumisel.

V VÄLISSUHTED

Ameerika Ühendriikide presidendivalimised

26. Euroopa Ülemkogu õnnitles George W. Bushi Ameerika Ühendriikide presidendiks tagasivalimise puhul. Meie tihe, ühistel väärtustel põhinev transatlantiline partnerlus on aluseks Euroopa lähenemisele rahvusvahelise rahu, julgeoleku ja õitsengu rajamisele. Meie tugevad poliitilised, majanduslikud ja kultuurilised sidemed teevad meist loomulikud ja lahutamatud partnerid.

27. Euroopa Liit ja Ameerika Ühendriigid jagavad vastutust peamiste ohtude ja probleemide käsitlemisel, nagu piirkondlikud, eelkõige Lähis-Ida konfliktid; terrorism; massihävitusrelvade leviku tõkestamine; AIDS; võitlus vaesuse vastu. Euroopa Liit ja Ameerika Ühendriigid peaksid samuti jätkama tihedat koostööd, et aidata kaasa kaubanduslääbirääkimiste Doha vooru edukate tulemusteni jõudmisele.
28. Euroopa Liit ja tema liikmesriigid soovivad teha tihedat koostööd president Bushi ja tema uue administratsiooniga, et ühendada jõupingutused, sealhulgas mitmepoolsetes institutsioonides, õigusriigi edendamiseks ning õiglase, demokraatliku ja turvalise maailma loomiseks.

Sudaan

29. Euroopa Ülemkogu väljendas oma sügavat muret Sudaanis/Darfuris valitseva olukorra üle ja rõhutas inimõiguste austamise ja julgeolekunõuete parandamise tähtsust. Ülemkogu kutsus Sudaani valitsust ja teisi osapooli üles tulema vastu rahvusvahelise üldsuse esitatud nõuetele. Euroopa Ülemkogu kinnitas veelkord oma jätkuvat toetust Aafrika Liidule ja oma valmisolekut abistada Aafrika Liidu Darfuri missiooni laiendamist ja anda ekspertabi. Sellega seoses kiitis Euroopa Ülemkogu heaks nõukogu 2. novembri järeldused ja ergutas nõukogu ja komisjoni võtma vajalikud meetmed nende kiireloomuliseks rakendamiseks, mitte välistades sanktsioonide kehtestamist.

Iraak

30. Euroopa Ülemkogu kohtus Iraagi peaministri Allawi'ga, et arutada olukorda Iraagis ja ülemkogu kinnitas taas oma tugevat toetust poliitilisele protsessile Iraagis ja Iraagi vahevalitsusele. Ülemkogu tervitas Iraagi otsusekindlust poliitilise protsessi jätkamisel ja kinnitas peaministrile, et Euroopa Liit toetab jätkuvalt Iraagi rahva vaprat ja rasket kurssi julgeoleku, demokraatia ja õigusriigi taastamise suunas. Sellega seoses võttis Euroopa Ülemkogu vastu lisatud deklaratsiooni ja ergutas nõukogu ja komisjoni võtma vajalikud meetmed selle kiireloomuliseks rakendamiseks.

Lähis-Ida

31. Euroopa Ülemkogu väljendab solidaarsust Palestiina rahvaga sel raskel hetkel. Ülemkogu julgustab Palestiina liidreid näitama üles suurt vastutustunnet Palestiina institutsioonide korrapärase toimimise tagamisel. Euroopa Ülemkogu arvates on oluline, et legitiimne juhtimine liigub jätkuvalt ja otsustavalt Lähis-Idas rahu tagamise suunas.
32. Euroopa Ülemkogu, tuletades meelde ELi võetud seisukohti, pühendub jätkuvalt teejuhis sätestatud ja osapoolte vahel kokkulepitud kahe riigi vahelise lahenduse leidmisele, mille tulemuseks oleks elujõuline, terviklik, suveräänne ja sõltumatu Palestiina riik, mis eksisteerib rahu külge külje kõrval tunnustatud ja turvaliste piiridega Iisraeliga.
33. Euroopa Ülemkogu tervitab 26. oktoobri Knesseti otsust toetada Iisraeli asunduste ja vägede Gaza sektorist ja Jordani Läänekalda põhjaosast väljaviimist. Euroopa Ülemkogu väljendab oma soovi toetada sellist väljaviimist kui üldise protsessi esimest etappi vastavalt 2004. aasta märtsis Euroopa Ülemkogu ettenähtud tingimustele, muuhulgas seda, et see leiab aset teejuhi raames. Euroopa Ülemkogu meenutab samuti neliku 22. septembri avaldust.
34. Euroopa Ülemkogu kiidab heaks kõrge esindaja esitatud julgeoleku, reformide, valimiste ja majanduse alase lühiajalise tegevusprogrammi. Ülemkogu rõhutab eelkõige oma valmisolekut toetada valimisprotsessi Palestiina aladel. Euroopa Ülemkogu kutsub Palestiina omavalitsust üles korraldama valimisi vastavalt rahvusvahelistele standarditele ja sõltumatu valimiskomisjoni järelevalve all ning kutsub Iisraeli üles nimetatud valimisi hõlbustama.

35. Euroopa Ülemkogu rõhutab, et nimetatud algatusteks on vajalik osapoolte täielik koostöö, samuti kooskõlastamine teiste asjaomaste partneritega, eriti kõnealuses piirkonnas – eelkõige Egiptusega – ja neliku vahel. Euroopa Ülemkogu kinnitab taas oma valmisolekut toetada Palestiina omavalitsust vastutuse võtmisel korrapärase tagamise eest. Euroopa Ülemkogu kutsub kõrget esindajat ja komisjoni esitama korrapäraselt arenguaruandeid nimetatud algatuste rakendamise kohta.
36. Samal ajal, silmas pidades läbirääkimiste alase sisuka poliitilise protsessi taaskäivitamist, arwab Euroopa Ülemkogu, et toetust nimetatud lühiajalistele ettepanekutele tõhustatakse, kui neid võib asetada laiemasse poliitilisse perspektiivi. Ülemkogu kutsub kõrget esindajat üles pidama sel eesmärgil konsultatsioone osapooltega, rahvusvahelise üldsusega ja eelkõige neliku teiste liikmetega.
37. Euroopa Ülemkogu mõistab taas hukka vägivalla ja terrorismi ning soovitab tungivalt jätkata kõiki osapooli ja rühmitusi hõlmavat relvarahu.

Iraan: tuumaalased küsimused

38. Euroopa Ülemkogu arutas Iraaniga tema tuumaprogrammi üle toimuvaid mõttevahetusi. Ülemkogu kinnitas veelkord, et ta töötab selle nimel, et luua Iraaniga kestvad ja koostööl põhinevad pikaajalised suhted, mis omavad poliitilisi, kaubanduslikke ja tehnoloogilisi dimensioone.
39. Ülemkogu rõhutas Iraani tuumaprogrammi rahumeelsuse osas usaldusväärse saavutamise suurt tähtsust ning läbipaistvuse ja Rahvusvahelise Tuumaenergiaagentuuri (IAEA) juhatajate nõukogu resolutsiooni järgimise vajadust. Kõigi rikastamis- ja ümbertöötamistegevuste täielik ja püsiv ning vabatahtlik peatamine avaks tee vastastikku kasuliku pikaajalise koostöö alastele läbirääkimistele.

40. Ülemkogu kinnitas, et Euroopa Liit ja tema liikmesriigid on jätkuvalt seotud – eelkõige Prantsusmaa, Saksamaa, Ühendkuningriigi ja kõrge esindaja jõupingutuste kaudu – eesmärgiga saavutada Iraani tuumaalases küsimuses edu enne 25. novembril 2004 algavat IAEA juhatajate nõukogu istungit.
41. Kui praeguste mõttevahetuste tagajärjel jõutakse positiivsete tulemusteni, nõustus Euroopa Ülemkogu, et läbirääkimisi kaubandus- ja koostöölepingu osas tuleks taas alustada, niipea kui leiab kinnitust programmi peatamine.

Ukraina

42. Euroopa Ülemkogu väärtustab Ukrainat kui olulist naabrit ja partnerit. Selle taustal avaldab ülemkogu kahetsust, et 31. oktoobril toimunud Ukraina presidendivalimiste esimene voor ei vastanud demokraatlike valimiste rahvusvahelistele standarditele.
43. EL tervitas kõrget valimistel osalemist kui positiivset nähtust.
44. Euroopa Ülemkogu kutsub Ukraina ametiasutusi käsitlema märgitud puudujääke aegsasti enne valimiste teist vooru ja looma tingimused vabadeks ja õiglasteks valimisteks, eelkõige tagades mõlema pretendendi võrdse juurdepääsu riigi meediale.

Vahemerepiirkonna ühisstrateegia

45. Euroopa Ülemkogu võttis teadmiseks Vahemerepiirkonna ühisstrateegia rakendamise aruande ja nõustus pikendama selle kohaldamisaega 18 kuu võrra kuni 23. jaanuarini 2006.

HAAGI PROGRAMM

VABADUSE, TURVALISUSE JA ÕIGUSE TUGEVDAMINE EUROOPA LIIDUS

I SISSEJUHATUS

Vastuseks liiduks liitunud riikide rahvaste keskele probleemile kinnitab Euroopa Ülemkogu taas oma esmajärgulist tähelepanu vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala arendamisele.

Viimastel aastatel on Euroopa Liit suurendanud oma rolli politsei- ja tollikoostöö ja õiguslase koostöö tugevdamisel ning varjupaiga, sisserände ja välispiirikontrolli suhtes kooskõlastatud poliitika arendamisel. Kõnealune arendamine jätkub vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala kindlamal kehtestamisel 29. oktoobril 2004. aastal Roomas allakirjutatud Euroopa põhiseaduse lepinguga. Nimetatud leping ja sellele eelnenud Maastrichti, Amsterdami ja Nice'i lepingud on järkjärguliselt loonud ühise õigusraamistiku justiits- ja siseküsimuste valdkonnas ning kõnealuse valdkonna lõimimisel liidu teiste poliitikate valdkondadega.

1999. aasta Euroopa Ülemkogu Tampere istungist alates on liidu justiits- ja siseküsimuste valdkonna arendamine toimunud üldise programmi raames. Isegi kui ei ole saavutatud kõiki esialgseid eesmärke, on tehtud igakülgeid ja kooskõlastatud edusamme. Euroopa Ülemkogu tervitab tulemusi, mida on saavutatud esimesel viieaastasel perioodil: on pandud alus ühisele varjupaiga- ja sisserändepoliitikale, ette valmistatud piirikontrolli ühtlustamine, parandatud politseikoostööd ning edendatud põhialuseid õiguslaseks koostööks kohtuasjades tehtud otsuste ja kohtuotsuste vastastikuse tunnustamise põhimõttel.

Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide turvalisuse küsimus on muutunud äärmiselt teravaks, pidades eelkõige silmas Ameerika Ühendriikides 11. septembril 2001 ja Madridis 11. märtsil 2004 toime pandud terrorirünnakuid. Euroopa kodanikud ootavad õigusega, et Euroopa Liit, tagades põhiõiguste ja -vabaduste austamist, võtaks tõhusamaid ja ühiseid meetmeid selliste piiriüleste probleemide osas nagu ebaseaduslik migratsioon, inimkaubandus ja inimeste ebaseaduslik üle piiri toimetamine, terrorism ja organiseeritud kuritegevus ning samuti meetmeid nimetatud probleemide vältimiseks. Eelkõige on julgeoleku valdkonnas suurenenud liidu sise- ja välisulatuselise vahelise koordineerituse ja ühtsuse tähtsus ning seda on jätkuvalt vaja edasi arendada.

Viis aastat pärast Euroopa Ülemkogu Tampere kohtumist on saabunud aeg uue tegevuskava koostamiseks, mis võimaldaks liidul varasematele saavutustele tuginedes astuda vastu uutele ees seisvatele väljakutsetele. Sel eesmärgil on Euroopa Ülemkogu vastu võtnud käesoleva uue mitmeaastase programmi, mida nimetatakse Haagi programmiks. Nimetatud programm kajastab Euroopa põhiseaduse lepingus väljendatud ambitsioone ja toetab liidu ettevalmistamist põhiseaduse jõustumiseks. Selles võetakse arvesse komisjoni hinnangut,¹ mille Euroopa Ülemkogu 2004. aasta juuni kohtumisel heaks kiitis, ning samuti Euroopa Parlamendi 14. oktoobril 2004 vastu võetud soovitus,² eelkõige seoses osaga, mis käsitleb kvalifitseeritud häälteenamusega hääletamist ja kaasotsustamismenetlust, nagu on ette nähtud Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikli 67 lõikega 2.

Haagi programmi eesmärk on parandada liidu ja selle liikmesriikide ühist suutlikkust, et tagada põhiõigused, minimaalsed menetlustagatised ja õiguskaitse kättesaadavus, tagada kaitse seda vajavatele isikutele Genfi pagulasseisundi konventsiooni ja muude rahvusvaheliste lepingute kohaselt, rändevoogude reguleerimine ning liidu välispiiride kontroll, võidelda organiseeritud piiriülese kuritegevusega ja vähendada terrorismiohtu, realiseerida Europol ja Eurojusti võimalused, jätkata tööd kohtuotsuste ja tõendite vastastikuse tunnustamise osas nii tsiviil- kui kriminaalasjades ning kõrvaldada juriidilised ning kohtualased takistused piiriülese toimega tsiviil- ja perekonnaõiguslikes kohtuvaidlustes. See on eesmärk, mis tuleb saavutada meie kodanike huve silmas pidades, ja seda kohtutele juurdepääsu parandamise, praktilise politsei- ja õiguskoostöö, õigusaktide ühtlustamise ja ühiste poliitikate arendamise teel.

¹ KOM (2004) 401 (lõplik)

² P6_TA-PROV (2004) 0022 A6-0010/2004

Lähituleviku võtmeküsimus on terrorismi ennetamine ja selle tõkestamine. Ühine lähenemisviis kõnealuses valdkonnas peaks rajanema põhimõttel, et riikliku julgeoleku säilitamisel peaks liikmesriigid arvestama liidu kui terviku julgeolekuga. Lisaks sellele palutakse Euroopa Ülemkogul kiita 2004. aasta detsembris heaks uus Euroopa narkootikumide alane strateegia 2005–2012, mis on lisatud käesolevale programmile.

Euroopa Ülemkogu arvates omab vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala ühisprojekt olulisimat tähtsust turvalise ühiskonna, vastastikuse usalduse ja õigusriigi tagamisel kogu liidu ulatuses. Vabadust, õigust, välispiirikontrolli, sisejulgeolekut ja terrorismi tõkestamist tuleks seetõttu pidada lahutamatuks tervikuks kogu liidus. Vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala optimaalne kaitse nõuab multi-distsiplinaarset ja kooskõlastatud tegevust nii liidu kui riikliku tasandi pädevate õiguskaitseasutuste vahel, eelkõige politsei, tolli ja piirikontrolli alal.

Käesoleva programmi valguses kutsub Euroopa Ülemkogu komisjoni esitama nõukogule 2005. aastal tegevuskava, milles käesoleva programmi eesmärgid ja prioriteedid oleks väljendatud konkreetsete meetmetena. Kava sisaldab kõikide meetmete vastuvõtmise ja rakendamise ajakava. Euroopa Ülemkogu kutsub nõukogu tagama kõnealuse ajakava iga üksiku meetme jälgimist. Komisjonil palutakse esitada nõukogule Haagi programmi rakendamise aastaaruanne ("tulemustabel").

II ÜLDJUHISED

1. Üldpõhimõtted

Alljärgneva programmiga püütakse leida vastused meie kodanike ees seisvatele väljakutsetele ja ootustele. Programm on praktiline ja toetub Tampere programmi raames jätkuvalt tehtavale tööle, praegustele tegevuskavadele ning esimese põlvkonna meetmete hindamisele. Samuti põhineb see subsidiaarsuse, proportsionaalsuse, solidaarsuse ning liikmesriikide erinevate õigussüsteemide ja traditsioonide austamise põhimõttel.

Euroopa põhiseaduse leping (edaspidi "põhiseaduse leping") on suuniseks ambitsioonide tasandil, kuid ajani, mil põhiseaduse leping jõustub, annavad olemasolevad asutamislepingud nõukogule meetmete võtmiseks õigusliku aluse. On uuritud mitmeid poliitikavaldkondi, et teha kindlaks, kas saaks juba alustada ettevalmistustööd või uuringuid, et võtta põhiseaduse lepingus sätestatud meetmeid niipea kui leping jõustub.

Tuleb täielikult austada põhiõigusi, mis on tagatud Euroopa inimõiguste konventsiooniga ja põhiseaduse lepingu II osa põhiõiguste hartaga, sealhulgas selle selgitavate märkustega, samuti Genfi pagulasseisundi konventsiooniga. Samal ajal on programmi eesmärk tegelikult ja märkimisväärselt suurendada vastastikust usaldust ning edendada ühist poliitikat kõigi meie kodanike huvides.

2. Põhiõiguste kaitse

Põhiõiguste harta lülitamine põhiseaduse lepingusse ja ühinemine Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooniga asetab liidule ja selle institutsioonidele juriidilise kohustuse tagada kõigil oma tegevusaladel mitte üksnes põhiõiguste austamine, vaid ka nende aktiivne edendamine.

Sellega seoses, tuletades meelde oma 2003. aasta detsembris väljendatud kindlat kohustust seista vastu rassismi, antisemitismi ja ksenofoobia mis tahes vormidele, tervitab Euroopa Ülemkogu komisjoni teatist, mis käsitleb Euroopa Rassismi ja Ksenofoobia Järelevalvekeskuse volituste laiendamist selle inimõiguste ametiks kujundamise suunas.

3. Rakendamine ja hindamine

Tampere programmi hindamine komisjoni poolt¹ näitas selget vajadust kõigi vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva alaga seotud meetmete adekvaatse ja õigeaegse rakendamise ja hindamise järele.

¹ KOM(2004) 401 (lõplik)

On väga tähtis, et nõukogu arendaks 2005. aastal kõigis poliitikavaldkondades välja õigeaegse rakendamise praktilised meetodid: meetmetega, mis nõuavad riiklike ametiasutuste vahendeid, peaksid kaasnema asjakohased kavad, et tagada meetmete tõhusam rakendamine ning nende rakendusperioodi pikkus peaks olema tihedamalt seotud asjaomase meetme keerukusega. Rakendusperioodi ajal komisjoni poolt nõukogule esitatud korrapärased arenguaruanded peaksid ergutama liikmesriike võtma riiklikke meetmeid.

Kõikide meetmete rakendamise ja mõju hindamine on Euroopa Ülemkogu arvates oluline liidu tegevuse tõhususe osas. Alates 1. juulist 2005 läbiviidavad hindamised peavad olema süstemaatilised, objektiivsed, sõltumatud ja tõhusad ning mitte kujutama endast liiga rasket halduskoormust riikide ametiasutustele ja komisjonile. Hindamiste eesmärk peaks olema asjaomase meetme toimimise käsitlemine ning selle rakendamisel ja/või kohaldamisel ilmnunud probleemidele lahenduste pakkumine. Komisjon peaks koostama nõukogule esitamiseks meetmete hindamise aastaaruande, millest teavitatakse Euroopa Parlamenti ja riikide parlamente.

Euroopa Komisjoni palutakse koostada ettepanekud Euroopa Parlamendi ja riikide parlamentide rolli kohta Eurojusti tegevuse hindamisel ja Europolite tegevuse kontrollimisel, et need ettepanekud oleks võimalik kohe põhiseaduse lepingu jõustumisel esitada.

4. Läbivaatamine

Kuna programmi viiakse läbi põhiseaduse lepingu jõustumise ajal, peetakse vajalikuks vaadata läbi programmi rakendamine. Sel eesmärgil palutakse komisjonil esitada Euroopa Ülemkogule põhiseaduse lepingu jõustumise ajaks (1. november 2006) aruanne tehtud edusammudest ja koostada vajalikud programmi lisad, võttes arvesse õigusliku aluse muutumist lepingu jõustumise tagajärjel.

III ERIJUHISED

1. VABADUSE SUURENDAMINE

1.1 Liidu kodakondsus

Liidu kodanike õigus vabalt liikuda ja elada liikmesriikide territooriumil on liidu kodanikuõiguse keskne õigus. Liidu kodakondsuse praktilist tähtsust tõhustatakse direktiivi 2004/38¹ täieliku rakendamisega, mis kodifitseerib kõnealuses valdkonnas ühenduse õiguse ning teeb selle lihtsamaks ja selgemaks. Komisjonil palutakse esitada 2008. aastal nõukogule ja Euroopa Parlamendile aruanne, vajadusel koos ettepanekutega, ELi kodanike Euroopa Liidu piires liikumise lubamise kohta samadel alustel nagu liikmesriigi kodanikud saavad liikuda ja elukohta vahetada oma riigis kooskõlas ühenduse õiguse kehtivate põhimõtetega.

Euroopa Ülemkogu julgustab liidu institutsioone pidama nende pädevuse raames avatud, läbipaistvat ja regulaarset dialoogi esindusühenduste ja kodanikuühiskonnaga ning edendama ja võimaldama kodanike avalikus elus osalemist. Eelkõige kutsub Euroopa Ülemkogu nõukogu ja komisjoni pöörama erilist tähelepanu ksenofoobia, antisemitismi ja rassismi vastu võitlemisele.

1.2 Varjupaiga-, migratsiooni- ja piiripoliitika

Rahvusvaheline migratsioon jätkub. On vajalik kõiki migratsiooni etappe hõlmav terviklik lähenemine, võttes arvesse migratsiooni algpõhjuseid, riiki siseneda lubamise ja integreerumise poliitikat ning tagasisaatmispoliitikat.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiiv 2004/38/EÜ, mis käsitleb liidu kodanike ja nende perekonnaliikmete õigust vabalt liikuda ja elada liikmesriikide territooriumil, millega parandatakse määrust (EMÜ) nr 1612/68 ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiivid 64/221/EMÜ, 68/360/EMÜ, 72/194/EMÜ, 73/148/EMÜ, 75/34/EMÜ, 75/35/EMÜ, 90/364/EMÜ, 90/365/EMÜ ja 93/96/EMÜ ELT L 158, 30.4.2004, lk 77.

Sellise lähenemise tagamiseks soovib Euroopa Ülemkogu tungivalt, et nõukogu, liikmesriigid ja komisjon püüaksid saavutada kooskõlastatud, tugevad ja tõhusad töösuhted nende vahel, kes vastutavad migratsiooni- ja varjupaigapoliitika eest ning kõnealuste valdkondadega seotud poliitikavaldkondade eest.

Euroopa varjupaiga- ja migratsioonipoliitika peaksid põhinema rändefenomeni kõigi aspektide ühisanalüüsil. Olulise tähtsusega on migratsiooni kõigi asjakohaste arengutega seotud ajakohase teabe ja andmete kogumise, esitamise, vahetamise ja tõhusa kasutamise kindlustamine.

Varjupaiga-, migratsiooni- ja piiriküsimuste valdkonna ühise poliitika arendamise teine faas algas 1. mail 2004. See peaks rajanema solidaarsusel ja vastutuse, sealhulgas finantsmõjude, õiglasel jagamisel ning liikmesriikide tihedamal praktilisel koostööl: tehniline abi, koolitus, teabevahetus, meetmete adekvaatse ja õigeaegse rakendamise järelevalve, samuti edasine õigusnormide ühtlustamine.

Euroopa Ülemkogu, võttes arvesse komisjoni hinnangut ning Euroopa Parlamendi soovitusel¹ esitatud kindlaid seisukohti, palub nõukogul kohe pärast ametlikku konsulteerimist Euroopa Parlamendiga ja mitte hiljem kui 1. aprillil 2005 vastavalt Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikli 67 lõikele 2 võtta vastu otsus, et kohaldada Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklis 251 sätestatud korda kõigile Nice'i lepingu IV jaotise meetmetele, välja arvatud seaduslikule migratsioonile.

1.3 Euroopa ühine varjupaigasüsteem

Euroopa ühise varjupaigasüsteemi eesmärgid selle teises etapis on ühise varjupaigamenetluse loomine ja ühetaolise seisundi kehtestamine neile, kellele on antud varjupaik või täiendav kaitse. See põhineb Genfi pagulasseisundi konventsiooni ja sellega seotud lepingute täielikul kohaldamisel ning rajaneb esimeses etapis vastuvõetud õigusaktide põhjalikul ja kõikehõlmaval hindamisel.

¹ P6_TA-PROV (2004) 0022 A6-0010/2004

Euroopa Ülemkogu soovib liikmesriikidel tungivalt esimene etapp täies ulatuses viivitamata läbi viia. Sellega seoses peaks nõukogu vastavalt Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikli 67 lõikele 5 ühehäälselt ja viivitamata vastu võtma varjupaigamenetluse direktiivi. Komisjonil palutakse lõpetada esimese etapi õigusaktide hindamise 2007. aastal ja esitada teise etapi õigusaktid ja meetmed nõukogule ja Euroopa Parlamendile, pidades silmas seda, et need saaks vastu võtta enne 2010. aasta lõppu. Selle raames palub Euroopa Ülemkogu esitada komisjonil uurimuse varjupaigataotluste ühise menetluse asjakohasuse, võimaluste ja raskuste ning samuti õiguslike ja praktiliste tagajärgede kohta liidus. Eraldi uurimus, mis koostatakse tihedas koosöös ÜRO pagulaste ülemkomissariga, peaks käsitlema varjupaigataotluste ühiselt, täiendusena Euroopa varjupaigasüsteemile ning kooskõlas teiste asjakohaste rahvusvaheliste standarditega, väljaspool ELi territooriumit teostatava menetlemise eeliseid, asjakohasust ja teostatavust.

Euroopa Ülemkogu kutsub nõukogu ja komisjoni üles looma 2005. aastal asjakohased struktuurid, mis hõlmaksid liikmesriikide riiklikke varjupaigateenistusi, eesmärgiga hõlbustada praktilist ja konstruktiivset koostööd. Seega osutatakse liikmesriikidele muuhulgas abi rahvusvahelise kaitse taotluste hindamiseks ühtse korra loomisel, päritoluriikide kohta käiva teabe ühisel koostamisel, hindamisel ja taotlemisel, samuti varjupaigasüsteemide suhtes eriliste survemeetodite kasutamise ja vastuvõtmisvõimaluste, mis muuhulgas tulenevad liikmesriikide geograafilisest asendist, küsimuste käsitlemisel. Pärast ühise varjupaigamenetluse loomist moodustatakse nimetatud struktuuridest hindamise alusel Euroopa amet igasuguse liikmesriikide vahelise koostöö, mis on seotud ühise Euroopa varjupaigasüsteemiga, toetamiseks.

Euroopa Ülemkogu tervitab uue Euroopa Pagulaste Fondi loomist ajavahemikuks 2005–2010 ja rõhutab tungivat vajadust, et liikmesriigid tagaksid piisavad varjupaigasüsteemid ja vastuvõturajatised ühise varjupaigamenetluse loomiseks. Ülemkogu kutsub komisjoni ette nägema olemasolevaid ühenduse fonde, et aidata liikmesriike varjupaigataotluste menetlemisel ja kolmandate riikide kodanike kategooriate vastuvõtmisel. Ülemkogu kutsub nõukogu üles määratlema need kategooriad komisjoni poolt 2005. aastal esitatavate ettepanekute alusel.

1.4 Seaduslik ränne ja võitlus ebaseadusliku töötamise vastu

Seaduslikul rändel on tähtis roll Euroopa teadmistepõhise majanduse ja majandusarengu edendamisel ning see toetab Lissaboni strateegia ellurakendamist. Samuti võib sellel olla oluline roll partnerlusel kolmandate riikidega.

Euroopa Ülemkogu rõhutab, et riiki lubatavate võõrtöötajate arvu määramine kuulub liikmesriikide pädevusse. Euroopa Ülemkogu, võttes arvesse tööjõu rände rohelise raamatu osas peetud arutelude tulemusi, liikmesriikide parimaid tavasid ja selle asjakohasust Lissaboni strateegia ellurakendamisel, kutsub komisjoni üles esitama enne 2005. aasta lõppu seadusliku rände poliitika kava, sealhulgas Euroopa Liitu lubamise menetlused, mis võimaldavad viivitamata reageerida võõrtöötajate muutuvale nõudlusele tööturul.

Kuna varimajandus ja ebaseaduslik töötamine võivad toimida ebaseadusliku sisserände tõmbeteguritena ja viia ära kasutamiseni, kutsub Euroopa Ülemkogu liikmesriike üles Euroopa tööhõivestrategias sätestatud varimajanduse vähendamise eesmärkide täitmisele.

1.5 Kolmandate riikide kodanike integratsioon

Seaduslikult Euroopa Liidus elavate kolmandate riikide kodanike ja nende järglaste edukas integratsioon suurendab meie ühiskonna stabiilsust ja ühtekuuluvust. Selle eesmärgi saavutamiseks on oluline välja töötada tulemuslik poliitika ja vältida teatavate rühmade isoleerumist. Seepärast on oluline terviklik lähenemine, mis hõlmab kohaliku, piirkondliku, siseriikliku ja ELi tasandi sidusrühmasid.

Tunnistades ELis seaduslikult elavate kolmandate riikide kodanike õiglase kohtlemise osas juba tehtud edusamme, kutsub Euroopa Ülemkogu looma ühiskonnas täiel määral osalemise võrdseid võimalusi. Integratsiooni takistused tuleb aktiivselt kõrvaldada.

Euroopa Ülemkogu rõhutab liikmesriikide integratsioonipoliitikate ja ELi selle valdkonna algatuste suurema kooskõlastamise vajadust. Sellega seoses tuleks kehtestada integratsiooni ühtse Euroopa raamistiku aluseks olevad ühised üldpõhimõtted.

Nimetatud põhimõtted, mis ühendavad kõiki integratsiooniga seotud poliitikavaldkondi, peaks hõlmama vähemalt järgmiseid aspekte. Integratsioon:

- on pidev, kahe-suunaline protsess, milles osalevad nii ELis seaduslikult elavad kolmandate riikide kodanikud kui võõrustajaühiskond;
- hõlmab diskrimineerimisvastast poliitikat, kuid on sellest veelgi ulatuslikum;
- kätkeb endas Euroopa Liidu põhiväärtuste ja põhiliste inimõiguste austamist;
- eeldab ühiskonnaelus osalemist võimaldavate põhioskuste olemasolu;
- tugineb ühiskonna kõigi liikmete vahelisele sagedasele koostöömisele ja kultuuridevahelisele dialoogile vastastikust arusaamist parandavate ühiste foorumite ja tegevuste raames;
- laieneb mitmele poliitikavaldkonnale, sealhulgas tööhõivele ja haridusele.

Nimetatud ühistel üldpõhimõtetel tuginev raamistik loob aluse, millel rajanevad ELi edaspidised algatused ning mis tugineb selgetele eesmärkidele ja hindamisvahenditele. Euroopa Ülemkogu kutsub liikmesriike, nõukogu ja komisjoni üles, et soodustada integratsioonialaste kogemuste ja teabe struktuurilist vahetamist, mida toetab laialdaselt juurdepääsetava veebilehe väljatöötamine Internetis.

1.6 Varjupaiga- ja migratsioonipoliitika väline mõõde

1.6.1 Partnerlus kolmandate riikidega

Varjupaiga- ja migratsiooniküsimused on oma olemuselt rahvusvahelised. ELi poliitika peaks olema suunatud, täielikus partnerluses ja kasutades selleks vajaduse korral olemasolevaid ühenduse rahalisi vahendeid, kolmandate riikide abistamisele nende jõupingutustes migratsiooni haldamise ja pagulaste kaitse suutlikkuse parandamiseks, ebaseadusliku sisserände ennetamiseks ja selle vastu võitlemiseks, migratsiooni seaduslike kanalite kasutamisest teavitamiseks, pagulasküsimuste lahendamiseks püsivatele lahendustele parema juurdepääsu võimaldamise tulemusena, piirikontrolli alase suutlikkuse arendamiseks, dokumentide turvaseme suurendamiseks ja riiki naasvate isikute probleemiga tegelemiseks.

Euroopa Ülemkogu tunnistab, et puudulikult juhitud rändevood võivad endaga kaasa tuua humanitaarkatastroofe. Ülemkogu soovib väljendada oma äärmist muret inimtragöödiate osas, mis leiavad aset Vahemere piirkonnas ebaseadusliku ELi sisenemise katsete tulemusena. Ülemkogu kutsub kõiki riike üles süvendama koostööd edasiste inimohvrite ärahoidmiseks.

Euroopa Ülemkogu kutsub nõukogu ja komisjoni üles jätkama migratsioonitemaatika täielikku sisseviimist ELi praegustesse ja tulevastesse suhetesse kolmandate riikidega. Euroopa Ülemkogu kutsub komisjoni üles viima 2005. aasta kevadeks lõpule migratsioonitemaatika sisseviimine asjaomaste kolmandate riikide riiklikesse ja piirkondlikesse strateegiadokumentidesse.

Euroopa Ülemkogu tunnistab vajadust, et EL osaleks jagatud vastutuse vaimus partnerluses kolmandate riikidega rahvusvahelise kaitseüsteemi kättesaadavamaks, õiglasemaks ja tõhusamaks muutmises, mis muudab kaitse kättesaadavaks ja pakub võimalikult varajases etapis püsivaid lahendusi. Julgustatakse päritolu- ja transiidipiirkondades asuvate riikide jõupingutusi pagulaste kaitse suutlikkuse parandamiseks. Sellega seoses kutsub Euroopa Ülemkogu kõiki kolmandaid riike üles ühinema Genfi pagulasseisundi konventsiooniga ja seda järgima.

1.6.2 Partnerlus päritoluriikide ja -piirkondadega

Euroopa Ülemkogu tervitab komisjoni teatist püsivate lahenduste paremast kättesaadavusest¹ ning kutsub komisjoni üles koostöös asjaomaste kolmandate riikidega ja tihedas koostöös ÜRO pagulaste ülemkomissariga ja temaga konsulteerides välja töötama ELi ja muude piirkondade vahelisi kaitseprogramme. Nimetatud programmid toetuvad enne 2005. aasta lõppu käivitavatavatest kaitsealastest katseprogrammidest saadavale kogemusele. Nimetatud programmid hõlmavad mitmeid asjaomaseid meetmeid, mis on peamiselt suunatud suutlikkuse arendamisele ja sisaldavad ühist ümberasumisprogrammi selles osaleda soovivatele liikmesriikidele.

¹ KOM(2004) 410 lõplik

Migratsiooni, arengukoostöö ja humanitaarabiga seotud poliitikad tuleks päritoluriikidega ja päritolupiirkondadega kooskõlastada ja välja töötada partnerluses ja dialoogis. Euroopa Ülemkogu tervitab juba tehtud edusamme, kutsub nõukogu üles nimetatud poliitikaid välja töötama, kusjuures eriline rõhk tuleb panna algpõhjustele, tõuketeguritele ja vaesuse leevendamisele, ning kutsub komisjoni tungivalt üles esitama 2005. aasta kevadeks konkreetsed ja hoolikalt ettevalmistatud ettepanekud.

1.6.3. Partnerlus transiitriikide ja -piirkondadega

Transiitriikide osas rõhutab Euroopa Ülemkogu tugevdatud koostöö ja suutlikkuse arendamise vajadust nii ELi lõuna- kui ka idapiiridel, et need riigid suudaksid migratsiooni paremini hallata ja pagulastele piisavat kaitset pakkuda. Siseriiklike varjupaigasüsteemide, piirikontrolli ja laiema migratsioonialase koostöö suutlikkuse arendamise alast abi antakse nendele riikidele, kes näitavad üles tõelist pühendumist Genfi pagulasseisundi konventsioonile neile kehtestatud kohustuste täitmiseks.

Ettepanek Euroopa naabrus- ja partnerluspoliitikat loova määruse kohta¹ loob strateegilise raamistiku naaberriikidega – sealhulgas Vahemere piirkonna riikidega – varjupaiga- ja migratsioonialase koostöö ja dialoogi tugevdamiseks ning uute meetmete algamiseks. Sellega seoses taotleb Euroopa Ülemkogu aruande esitamist tehtud töö ja tulemuste kohta enne 2005. aasta lõpu.

1.6.4 Tagasisaatmis- ja tagasilubamispoliitika

Sisserändajad, kellel ei ole või enam ei ole ELis seadusliku viibimise õigust, peavad vabatahtlikult või vajadusel sunniviisiliselt tagasi pöörduma. Euroopa Ülemkogu teeb üleskutse tõhusa ja ühisstandarditele tugineva tagasisaatmis- ja repatrieerimispoliitika väljatöötamiseks, et tagasisaadetavatele isikutele oleks tagatud humanne kohtlemine, nende inimõiguste austamine ja väärikus.

¹ KOM(2004) 628 (lõplik)

Euroopa Ülemkogu peab oluliseks, et nõukogu alustab 2005. aasta alguses arutelusid tagasisaatmismenetluste miinimumnõuete, sealhulgas tõhusate siseriiklike tagasisaatmise alaste jõupingutuste osas antava toetuse miinimumnõuete, kehtestamiseks. Ettepanek peaks samuti arvesse võtma avaliku korra ja julgeoleku kaitsmise alaseid eriküsimusi. Ühtne lähenemisviis tagasisaatmispoliitika ning kõigi teiste ühenduse ja kolmandate riikide vaheliste välissuhete aspektide vahel on vajalik, nagu ka eriline tähelepanu selliste kolmandate riikide kodanike passide või muude isikut tõendavate dokumentide puudumise küsimusele.

Euroopa Ülemkogu kutsub üles:

- tihedamale koostööle ja vastastikuse tehnilise abi osutamisele;
- Euroopa tagasisaatmisfondi ettevalmistava etapi käivitamisele;
- ühiste integreeritud riigi- ja piirkonnaspetsiifiliste tagasisaatmisprogrammide väljatöötamisele;
- Euroopa tagasisaatmisfondi moodustamisele 2007. aastaks, võttes arvesse ettevalmistava etapi hinnangut;
- Ühenduse tagasivõtmislepingute õigeaegsele sõlmimisele;
- komisjoni viivitamatult ametisse nimetama ühise tagasivõtmispoliitika eriesindaja.

1.7 Rändevoogude juhtimine

1.7.1 Piirikontroll ja ebaseadusliku sisserände vastane võitlus

Euroopa Ülemkogu rõhutab sisepiiridel kontrolli kiire kaotamise, välispiiridel integreeritud haldussüsteemi edasise järkjärgulise kehtestamise ning liidu välispiiridel toimuva kontrolli ja välispiiride seire tugevdamise olulisust. Sellega seoses rõhutatakse vajadust solidaarsuse ja vastutuse, sealhulgas finantskoormuse õiglaseks jagamiseks liikmesriikide vahel.

Euroopa Ülemkogu kutsub nõukogu, komisjoni ja liikmesriike tungivalt üles võtma kõik vajalikud meetmed, et võimalikult kiiresti kaotada kontroll sisepiiridel, juhul kui kõik Schengeni *acquis'* kohaldamisnõuded on täidetud ja pärast Schengeni infosüsteemi (SIS II) töö alustamist 2007. aastal. Selle eesmärgi saavutamiseks peaks SIS II-ga mitteseotud *acquis'* rakendamise hindamine algama 2006. aasta esimesel poolel.

Euroopa Ülemkogu tervitab Euroopa Liidu liikmesriikide välispiiridel teostatava operatiivkoostöö juhtimise Euroopa agentuuri asutamist 1. mail 2005. aastal. Euroopa Ülemkogu taotleb komisjonilt agentuuri tegevusele hinnangu andmist enne 2007. aasta lõppu. Hinnang peaks sisaldama agentuuri ülesannete läbivaatamist ja hinnangut, kas agentuur peaks tegelema ka teiste piirivalve aspektidega, sealhulgas tegema tõhustatud koostööd tolliasutuste ja muude asutustega, mis on pädevad kaupadega seotud julgeolekuküsimustes.

Välispiiride kontroll ja seire kuulub siseriiklike piirivalveasutuste valdkonda. Pikkadest või rasketest välispiiride lõikudest tulenevate kontrolli ja seire erinõuetega liikmesriikide toetamiseks ning toetuse osutamiseks juhtudel, kui liikmesriigid seisavad silmitsi erakorralise migratsioonisurve tõttu nendel piiridel tekkinud eriliste ja ettenägematute asjaoludega, kutsub Euroopa Ülemkogu:

- nõukogu üles asutama riiklike ekspertide rühmasid, mis on pärast Euroopa Liidu liikmesriikide välispiiridel teostatava operatiivkoostöö juhtimise Euroopa agentuuri poolset nõuetekohast riskianalüüsi koheselt võimalised agentuuri raames osutama taotlevatele liikmesriikidele tehnilist- ja operatiivabi; ekspertide rühmad asutatakse komisjoni ettepaneku alusel, mis käsitleb selliste rühmade vastavat pädevust ja rahastamist ning mille komisjon esitab 2005. aastal;
- nõukogu ja komisjoni üles asutama hiljemalt 2006. aasta lõpuks ühenduse piirivalvefondi;
- komisjoni üles esitama kohe pärast sisepiiridel kontrolli kaotamist ettepaneku olemasoleva Schengeni hindamismehhanismi täiendamiseks järelevalvemehhanismiga, mis tagab liikmesriikide ekspertide täieliku kaasamise ja sealhulgas nende õiguse teostada etteteatamata kontrollimisi.

Nimetatud asutuse eespool visandatud ülesannete läbivaatamine ja eelkõige rahvuslike ekspertrühmade töö hindamine peaks hõlmama Euroopa piirivalvesüsteemi loomise teostatavust.

Euroopa Ülemkogu kutsub liikmesriike üles parandama rändeteede, inimeste üle piiri toimetamise ja inimkaubanduse tavade ning antud piirkonnas tegutsevate kuritegelike võrgustike ühiseid analüüse, muuhulgas piirikontrolliameti raames ja tihedas koostöös Europoli ja Eurojustiga. Lisaks kutsub Euroopa Ülemkogu nõukogu ja komisjoni üles tagama asjaomastes kolmandates riikides sisserände alase püsiva kontaktvõrgustiku loomise. Sellega seoses tervitab Euroopa Ülemkogu liikmesriikide algatusi seoses vabatahtliku koostööga merel, eelkõige seoses päästeoperatsioonidega vastavalt siseriiklikule ja rahvusvahelisele õigusele, hõlmates võimalusel tulevast koostööd kolmandate riikidega.

Euroopa Ülemkogu kutsub ühisstandardite, parimate tavade ning inimkaubanduse ärahoidmise ja sellega võitlemise mehhanismide väljatöötamise eesmärgil nõukogu ja komisjoni üles töötama 2005. aastal välja vastava kava.

1.7.2 Biomeetria ja infosüsteemid

Rändevoogude juhtimist, sealhulgas võitlust ebaseadusliku sisserändega tuleks tõhustada julgeolekumeetmete katkematu terviku loomisega, mis seob omavahel tõhusalt viisataotluste menetlused ning välispiiri piiriületuspunktides rakendatavad sisse- ja väljasõidu menetlused. Nimetatud meetmed on samuti olulised kuritegevuse – eelkõige terrorismi – ärahoidmise ja kontrolli seisukohalt. Ühtne lähenemisviis ja ühtlustatud lahendused biomeetriliste tunnuste ja biomeetriliste andmete osas on selle saavutamiseks vajalikud.

Euroopa Ülemkogu taotleb, et nõukogu uuriks, kuidas suurendada ELi teabesüsteemide tõhusust ja koostoimimisvõimet ebaseadusliku sisserändega võitlemisel ja piirikontrollide parandamisel ning nende süsteemide haldamist vastavalt komisjoni 2005. aastal avaldatavale teatisele Schengeni infosüsteemi (SIS II), Viisainfosüsteemi (VIS) ja EURODACi vahelisest koostoimimisvõimest, võttes arvesse vajadust saavutada tasakaal õiguskaitse ja üksikisikute põhiõiguste kaitse eesmärkide vahel.

Euroopa Ülemkogu kutsub nõukogu, komisjoni ja liikmesriike üles jätkama oma jõupingutusi biomeetriliste tunnuste viivitamatuks integreerimiseks reisidokumentidesse, viisadesse, elamislubadesse, ELi kodanike passidesse ja teabesüsteemidesse ning ettevalmistusi siseriiklike isikutunnistuste miinimumnõuete väljatöötamiseks, võttes arvesse ICAO standardeid.

1.7.3 Viisapoliitika

Euroopa Ülemkogu rõhutab ühise viisapoliitika edasiarendamise vajadust mitmekihilise süsteemi osana, mille eesmärgiks on siseriiklike õigusaktide ja kohalike konsulaaresinduste käitlemistoimingute edasise ühtlustamise tulemusena hõlbustada seaduslikku reisimist ja võidelda ebaseadusliku sisserändega. Pikemas perspektiivis tuleks asutada ühised viisaosakonnad, võttes arvesse Euroopa välistegevuse talituse asutamise alaste arutelude tulemusi. Euroopa Ülemkogu tervitab üksikute liikmesriikide algatusi, mis teevad vabatahtlikkuse alusel koostööd töötajate ja viisade väljaandmise vahendite ühise kasutamise osas.

Euroopa Ülemkogu:

- kutsub komisjoni üles esimese sammuna esitama ettepaneku viisapoliitika tõhustamiseks vajalike muudatuste osas ja esitama 2005. aastal ettepaneku ühiste viisaosakondade asutamiseks, keskendudes muuhulgas viisainfosüsteemi (VIS) arendamisega seotud võimalikele koostoimetele, läbi vaatama ühiseid konsulaarjuhiseid ja esitama hiljemalt 2006. aasta alguseks asjakohase ettepaneku;
- rõhutab viisainfosüsteemi, mis käivitub muu hulgas tähtnumbriliste andmete ja fotode lisamisega 2006. aasta lõpuks ja biomeetriliste tunnuste lisamisega hiljemalt 2007. aasta lõpuks, kiire rakendamise olulisust;
- kutsub komisjoni üles esitama viivitamata vajalik ettepanek viisainfosüsteemi (VIS) loomiseks kokkulepitud tähtajast kinnipidamiseks;
- pöördub komisjoni poole palvega jätkata jõupingutusi, et tagada nii kiiresti kui võimalik kõikide liikmesriikide kodanike õigus reisida lühiajalise viisata kõikidesse kolmandatesse riikidesse, mille kodanikud saavad ELi viisata siseneda;

- kutsub nõukogu ja komisjoni üles uurima, pidades silmas ühise lähenemise väljatöötamist, kas EÜ tagasilubamispoliitika raames ja näitena tegelikust partnerlusest välissuhetes, sealhulgas migratsiooniga seotud küsimustes, oleks otstarbekas hõlbustada kolmandate riikide kodanikele, igal üksikjuhul eraldi ja võimaluse korral ning vastastikuse põhimõtte alusel, lühiajaliste viisade väljastamist.

2. JULGEOLEKU TUGEVDAMINE

2.1 Teabevahetuse tõhustamine

Euroopa Ülemkogu on veendunud, et vabaduse, turvalisuse ja õiguse tugevdamiseks on piiriülese õiguskaitse alase teabevahetuse osas vaja uudset lähenemist. Asjaolu, et teave ületab riigipiire, ei peaks enam asjakohane olema.

Alates 1. jaanuarist 2008 juhindutakse kogu liidus sellise teabevahetuse osas kättesaadavuse põhimõtte suhtes allpool sätestatud tingimustest, mille kohaselt oma kohustuste täitmiseks teavet vajav liikmesriigi õiguskaitsetöötaja võib seda saada mõnest teisest liikmesriigist, ja teise liikmesriigi seda teavet omav õiguskaitseasutus esitab selle nimetatud eesmärgil, võttes arvesse antud riigis käimasolevate uurimiste vajadusi.

Ilma et see mõjutaks pooleliolevaid töid,¹ kutsutakse komisjoni üles hiljemalt 2005. aasta lõpuks esitama ettepanekuid kättesaadavuse põhimõtte rakendamiseks, milles peetakse rangelt kinni järgmistest põhitingimustest:

- teabevahetus võib toimuda ainult seaduslike ülesannete täitmise võimaldamiseks;
- vahetatavate andmete terviklikkus peab olema tagatud;
- tuleb arvestada vajadust kaitsta teabeallikaid ja kindlustada andmete salastatus teabevahetuse igal etapil ja pärast vahetust;

¹ Raamotsuse eelnõu: Euroopa Liidu liikmesriikide õiguskaitseasutuste vahelise teabe ja jälitusteabe vahetamise lihtsustamine, eelkõige raskete õiguserikkumiste, sealhulgas terroriaktide, korral, KOM(2004) 221 (lõplik).

- tuleb kohaldada andmetele juurdepääsu ühisstandardeid ja ühiseid tehnilisi standardeid;
- tuleb tagada andmekaitse austamise järelevalve ja asjakohane kontroll enne ja pärast andmevahetust;
- üksikisikud peavad olema kaitstud teabe kuritarvitamise eest ja omama õigust taotleda ebaõigete andmete parandamist.

Teabevahetuse meetodid peaksid uut tehnoloogiat täies ulatuses ära kasutama ja olema kohandatud iga teabe liigiga, vajaduse korral riiklikele andmebaasidele vastastikuse juurdepääsu või nende koostalitlusvõime kaudu või otsese (*online*) juurdepääsu kaudu olemasolevatele ELi kesksetele andmebaasidele nagu Schengeni infosüsteem, laienedes ka Europolile. Uued tsentraliseeritud Euroopa andmebaasid tuleks luua ainult selliste uurimuste põhjal, mis on tõestanud oma lisandväärtust.

2.2 Terrorism

Euroopa Ülemkogu rõhutab, et terrorismi tõhus ennetamine ja sellega põhiõigusi täielikult järgides tõhusalt võitlemine nõuab, et liikmesriigid ei piirduks vaid enda julgeolekut säilitavate tegevustega, vaid keskenduksid samuti liidu kui terviku julgeoleku säilitamisele.

See eesmärk tähendab, et liikmesriigid:

- kasutavad enda luure- ja julgeolekuasutuste vahendeid mitte ainult enda julgeolekut kahjustavate ohtude vastu võitlemiseks, vaid vajaduse korral ka teiste liikmesriikide sisejulgeoleku kaitsmiseks;
- juhivad teiste liikmesriikide pädevate asutuste tähelepanu koheselt nende teenistuste käsutuses olevale mis tahes teabele, mis käsitleb ohtu selliste teiste liikmesriikide sisejulgeolekule;
- tagavad, et juhul kui isikud või kaubad on terrorismiohu tõttu julgeolekuasutuste järelevalve all, ei tohi nende piiri ületamise tulemusena järelevalves tekkida vahesid.

Lühitähajaliselt tuleb jätkuvalt täielikult rakendada kõiki Euroopa Ülemkogu 25. märtsi 2004. aasta deklaratsiooni ja ELi terrorismivastase võitluse tegevuskava elemente, eelkõige Europoli ja Eurojusti paremat ärakasutamist, ning ELi terrorismivastasel koordinaatoril soovitatakse progressi edendada.

Sellea seoses tuleb Euroopa Ülemkogu meelde oma üleskutset, et komisjon esitaks ettepaneku ELi ühiste põhimõtete kohta seoses reisijate andmete kasutamisega piiride turvalisuse ja lennundusjulgestuse ja muul õiguskaitseotstarbel.¹

Säilitatakse julgeolekuasutuste vahelise teabevahetuse kõrge tase. Sellest hoolimata tuleks seda tõhustada, võttes arvesse lõikes 2.1 kirjeldatud üldist kättesaadavuse põhimõtet ja pöörates erilist tähelepanu julgeolekuasutuste töömeetodite osas kehtivatele eritingimustele, nt vajadusele kaitsta teabe kogumise meetodeid ja teabeallikaid ning vajadusele säilitada andmete konfidentsiaalsus ka pärast teabevahetust.

Alates 1. jaanuarist 2005 esitab kriisivaatluskeskus nõukogule terrorismiohu strateegilisi analüüse, mis tuginevad liikmesriikide luure- ja julgeolekuteenistuste teabele ja vajaduse korral Europoli esitatud teabele.

Euroopa Ülemkogu rõhutab terrorismi rahastamise tõkestamise meetmete tähtsust. Ülemkogu ootab huviga võimalust tutvuda ühtsete üldiste põhimõtetega, mis esitatakse ülemkogule peasekretäri / kõrge esindaja ja komisjoni poolt ülemkogu 2004. aasta detsembris toimuval kohtumisel. Nimetatud strateegia peaks soovitama viise, kuidas parandada olemasolevate vahendite nagu kahtlaste rahavoogude jälgimise ja varade külmutamise tõhusust ning pakkuma uusi vahendeid selliste rahaliste tehingute ja nendega seotud institutsioonide osas.

Komisjoni kutsutakse üles tegema ettepanekuid lõhkeainete ladustamise ja transportimise turvalisuse parandamiseks ja samuti tööstuslike ja keemiliste lähteainete jälgimise tagamiseks.

¹ 25. märtsil 2004 vastu võetud terrorismivastase võitluse deklaratsioon (dok 7906/04 punkt 6).

Euroopa Ülemkogu rõhutab samuti vajadust tagada terrorismiohvrite piisav kaitse ja abistamine.

Nõukogu peaks 2005. aasta lõpuks välja töötama pikaajalise strateegia tegurite suhtes, mis soodustavad terroristliku tegevuse radikaliseerumist ja uute terroristide värbamist.

Kõiki Euroopa Liidule kättesaadavaid vahendeid tuleks järjekindlalt kasutada, et tagada täielik keskendumine peamisele probleemile – terrorismivastasele võitlusele. Selleks peaks justiits- ja siseministrite koosseisul nõukogus olema juhtiv roll, võttes arvesse üldasjade ja välissuhete nõukogu ülesannet. Komisjon peaks ühenduse õigusaktid aegsasti läbi vaatama, et olla võimeline neid kohandama samaaegselt terrorismi vastu võitlemiseks võetavate meetmetega.

Euroopa Liit tugevdab jätkuvalt oma jõupingutusi, mis on suunatud vabadusel, turvalisusel ja õiglusel rajaneva ala välises mõõtnes terrorismivastasele võitlusele. Sellega seoses kutsutakse nõukogu üles koos Europoliga ja Euroopa piirivalveagentuuriga asutama terrorismi ennetamise ja terrorismi vastu võitlemise ning piirikontrolli riiklike ekspertide võrgustikku, kes vastavad kolmandate riikide asutuste tehnilise abi taotlustele koolituse ja juhendamise valdkondades.

Euroopa Ülemkogu kutsub komisjoni tungivalt üles suurendama terrorismivastase võitlusega seotud suutlikkuse suurendamise projektide rahastamist kolmandates riikides ning tagama nimetatud projektide tõhusaks rakendamiseks vajaliku oskusteabe olemasolu. Nõukogu kutsub komisjoni samuti üles tagama, et välisabi reguleerivate kehtivate dokumentide ettepandud muutmise käigus nähakse ette asjakohased sätted, mis võimaldavad terrorismivastasele võitlusele kiire, paindliku ja määratletud abi osutamist.

2.3 Politseikoostöö

Tõhus võitlemine piiriülese organiseeritud kuritegevuse ja muu raske kuritegevuse ja terrorismi vastu nõuab praktilise koostöö tugevdamist liikmesriikide politsei- ja tolliasutuste vahel ja Europoliga ning olemasolevate õigusaktide paremat kasutamist selles vallas.

Euroopa Ülemkogu soovib liikmesriikidel tungivalt usaldada Europolile koostöös Eurojustiga võtmeroll võitluses raske piiriülese (organiseeritud) kuritegevuse ja terrorismiga järgmiste tegevuste kaudu:

- vajalike õigusnormide ratifitseerimine ja tõhus rakendamine 2004. aasta lõpuks;¹
- Europolile õigeaegselt kogu vajaliku ja kvaliteetse teabe andmine;
- hea koostöö soodustamine liikmesriikide pädevate siseriiklike ametiasutuste ja Europoli vahel.

1. jaanuariks 2006 peab Europol oma “aruanded kuritegevuse kohta” olema välja vahetanud iga-aastaste “ohtude hindamistega” organiseeritud kuritegevuse tõsiste vormide kohta, mis põhinevad liikmesriikide poolt edastatud teabel ning Eurojusti ja politseijuhtide töökonna panusel. Nõukogu peaks nimetatud analüüse kasutama edasise tegevuse suunisteks olevate iga-aastaste strateegiliste prioriteetide kindlaksmääramisel. See peaks olema järgmine samm jälitusteabel põhineva õiguskaitse metoodika loomisel ja rakendamisel ELi tasandil.

Liikmesriigid peaks määrama Europoli eurode võltsimist uurivaks liidu keskasutuseks 1929. aasta Genfi konventsiooni tähenduses.

Nõukogu peaks vastu võtma Europoli Euroopa seaduse, mis on sätestatud põhiseaduse lepingu artiklis III-276, nii kiiresti kui võimalik pärast põhiseaduse lepingu jõustumist ja mitte hiljem kui 1. jaanuaril 2008, võttes arvesse Europolile antud ülesandeid.

Kuni selle ajani peab Europol parandama oma toimimist, kasutades täiel määral ära Eurojustiga sõlmitud koostöölepingut. Europol ja Eurojust peaksid igal aastal esitama nõukogule aruande oma ühiste kogemuste ja konkreetsete tulemuste kohta. Lisaks peaksid Europol ja Eurojust soodustama liikmesriikide ühiste uurimisrühmade kasutamist ja oma osalemist sellistes rühmades.

¹ Europoli protokollid: protokoll, millega muudetakse 30. novembri 2000. aasta Europoli konventsiooni artiklit 2 ja lisa, EÜT C 358, 13.12.2000, lk 1; 28. novembri 2002. aasta protokoll, mis käsitleb Europoli, selle organite liikmete ning Europoli asedirektorite ja töötajate privileege ja immunitete, EÜT C 312, 16.12.2002, lk 1; 27. novembri 2003. aasta protokoll, millega muudetakse Europoli konventsiooni, ELT C 2, 6.1.2004, lk 3. 29. mai 2000. aasta konventsioon liikmesriikide vahelise vastastikuse õigusabi kohta kriminaalasjades, EÜT C 197, 12.7.2000, lk 1; selle 16. oktoobri 2001. aasta protokoll, EÜT C 326, 21.11.2001, lk 2 ja 13. juuni 2002. aasta raamotsus 2002/465/JSK ühiste uurimisrühmade kohta, EÜT L 162, 20.6.2002, lk 1.

Liikmesriikide kogemused ühiste uurimisrühmade kasutamise osas on piiratud. Selleks, et soodustada selliste rühmade kasutamist ja kogemuste vahetamist parimate tavade osas, peaks iga liikmesriik määrama riikliku eksperdi.

Nõukogu peaks ühiste põhimõtete alusel arendama piiriülest politsei- ja tollikoostööd. Ülemkogu kutsub komisjoni üles esitama ettepanekuid Schengeni *acquis'* edasiarendamiseks piiriülese operatiivse politseikoostöö osas.

Liikmesriigid peaks Europoli abiga parandama oma õiguskaitseandmete kvaliteeti. Lisaks peaks Europol nõustama nõukogu andmete parandamise viiside osas. Europoli infosüsteem peaks viivitamata valmima ja töötama.

Nõukogu kutsutakse üles soodustama uurimismeetodite alaste parimate tavade vahetamist kui esimest sammu põhiseaduse lepingu artiklis III-257 ettenähtud ühiste uurimismeetodite väljatöötamiseks eelkõige kohtuekspertiisi ja infotehnoloogia turbe vallas.

Liikmesriikide vaheline politseikoostöö on paljudel juhtudel muudetud tõhusamaks ja tulemuslikumaks, soodustades koostööd asjaomaste liikmesriikide vahel kindlaksmääratud valdkondades, luues vajadusel ühiseid uurimisrühmi, kasutades vajadusel Europoli ja Eurojusti abi. Teatavatel piirialadel on tihedam koostöö ja parem koordineerimine ainus viis kuritegevuse ning avalikku või riiklikku julgeolekut ohustavate asjaolude käsitlemiseks.

Politseikoostöö tugevdamine nõuab suurema tähelepanu pööramist vastastikusele usaldusele ja usalduse suurendamisele. Laienenud Euroopa Liidus tuleks teha suuri jõupingutusi, et parandada arusaamist liikmesriikide õigussüsteemide toimimisest ja korraldusest. Nõukogu ja liikmesriigid peaksid 2005. aastaks koostöös CEPOLiga töötama välja koolituskursuste standardid ja moodulid riigi politseiametnike koolitamiseks ELi õiguskaitsealase koostöö praktiliste aspektide osas.

Komisjoni kutsutakse üles tihedas koostöös CEPOLiga töötama 2005. aasta lõpuks välja politseiasutustele mõeldud süstemaatilise vahetuse programmid, mis on suunatud liikmesriikide õigussüsteemide toimimise ja korralduse parema mõistmise saavutamisele.

Euroopa Liidu sisejulgeoleku parandamiseks tuleks samuti arvesse võtta väliste politseioperatsioonide käigus omandatud kogemusi.

2.4 Piiriülese mõjuga kriiside ohjamine Euroopa Liidus

12. detsembril 2003 võttis Euroopa Ülemkogu vastu Euroopa julgeolekustrateegia, milles visandatakse paremas maailmas eksisteeriva turvalise Euroopa ülemaailmsed julgeolekuprobleemid, peamised ohud, strateegilised eesmärgid ja poliitilised tagajärjed. Selle oluliseks osaks on sisejulgeoleku tagamine Euroopa Liidus, eelkõige võimalike suurte siseriiklike piiriülese mõjuga kriiside korral, mis mõjutavad meie kodanikke, elutähtsaid infrastruktuure, avalikku korda ja julgeolekut. Ainult siis on võimalik tagada Euroopa kodanike ja elutähtsate infrastruktuuride optimaalne kaitse näiteks keemilise, bioloogilise, radioloogilise või tuumaavarii (*chemical, biological, radiological, and nuclear – CBRN*) korral.

Piiriüleste kriisiolukordade tõhus ohjamine ELis nõuab mitte ainult praeguste kodanikukaitse ja elutähtsate infrastruktuuride kaitsmise meetmete tugevdamist, vaid samuti selliste kriiside avaliku korra ja julgeoleku aspektide tõhusat käsitlemist ning nende valdkondade vahelist kooskõlastamist.

Seetõttu kutsub Euroopa Ülemkogu nõukogu ja komisjoni üles looma ELi piiriülese mõjuga kriiside puhuks oma olemasolevate struktuuride raames, austades samas täielikult siseriiklikku pädevust, ELi integreeritud ja kooskõlastatud kriisiohjamise korra, mida tuleks rakendada hiljemalt 1. juuliks 2006. Nimetatud kord peaks käsitlema vähemalt järgmisi küsimusi: liikmesriikide võimsuse edasine hindamine, varude soetamine, koolitus ja ühisõppused ning tsiviilkriisiohje tegevuskavad.

2.5 Operatiivkoostöö

Tagada tuleb operatiivtegevuste koordineerimine õiguskaitseasutuste ja teiste asutuste poolt kõigis vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala osades ning nõukogu kehtestatud strateegiliste prioriteetide jälgimine.

Selleks kutsutakse nõukogu üles valmistama ette põhiseaduse lepingu artiklis III-261 ettenähtud sisejulgeoleku komitee loomist, määratledes eelkõige selle tegevuse, ülesanded, pädevuse ja koosseisu, et moodustada komitee nii kiiresti kui võimalik pärast põhiseaduse lepingu jõustumist.

Selleks, et saada vahepeal praktilisi kooskõlastamiselaseid kogemusi, kutsutakse nõukogu üles korraldama iga kuue kuu järel ühiseid koosolekuid sisserändekomitee ning piiri- ja varjupaigakomitee (SCIFA) ja artikli 36 komitee (CATS) eesistujate ning komisjoni, Europoli, Eurojusti, Euroopa piirivalveagentuuri, politseijuhtide töökonna ja kriisivaatluskeskuse (SitCEN) esindajate vahel.

2.6 Kuritegevuse ennetamine

Kuritegevuse ennetamine on vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala loomisel tehtava töö lahutamatu osa. Seetõttu vajab liit tõhusat vahendit kuritegevuse ennetamisel liikmesriikide tehtavate jõupingutuste toetamiseks. Selleks tuleks Euroopa kriminaalpreventsiooni võrgustikku tugevdada ja see professionaalseks muuta. Kuna ennetustegevus on väga ulatuslik, on oluline keskenduda liikmesriikide jaoks kõige soodsamatele meetmetele ja prioriteetidele. Euroopa kriminaalpreventsiooni võrgustik peaks andma nõukogule ja komisjonile ekspertnõu ja teadmisi tõhusate kuritegevuse ennetamise poliitikate väljatöötamisel.

Sellega seoses tervitab Euroopa Ülemkogu komisjoni algatust luua Euroopa vahendid kuritegevust ja ohvristamist ja nende vastavaid suundumusi käsitleva teabe kogumiseks, analüüsimiseks ja võrdlemiseks, kasutades kokkulepitud näitajatena siseriiklikke statistikaid ja muid teabeallikaid. Eurostatile peaks tegema ülesandeks määratleda sellised andmed ja nende liikmesriikidest kogumise kriteeriumid.

On oluline kaitsta riiklikke organisatsioone ja eraettevõtteid organiseeritud kuritegevuse eest haldus- ja muude meetmete abil. Erilist tähelepanu tuleks pöörata omandi süsteemsele uurimisele kui organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemise vahendile. Avaliku sektori / erasektori partnerlussuhted on oluline abivahend. Komisjoni kutsutakse üles esitama selles osas ettepanekud 2006. aastal.

2.7. Organiseeritud kuritegevus ja korruptsioon

Euroopa Ülemkogu tervitab strateegilise põhimõtte arendamist seoses piiriülese organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemisega ELi tasandil ning palub nõukogul ja komisjonil arendada nimetatud põhimõtet edasi ja muuta see toimivaks koostöös teiste partneritega nagu Europol, Eurojust, politseijuhtide töökond, EUCPN ja CEPOL. Sellega seoses tuleks uurida lähemalt korruptsiooniga seotud küsimusi ja selle seoseid organiseeritud kuritegevusega.

2.8 Euroopa narkootikumide alane strateegia

Euroopa Ülemkogu rõhutab uimastiprobleemi igakülgse, tasakaalustatud ning multidistsiplinaarse käsitlemise tähtsust uimastisõltuvuse ennetamis-, abi- ja rehabilitatsioonipoliitika, ebaseadusliku uimastikaubanduse, lähtekemikaalide ja rahapesu vastu võitlemise poliitikavaldkondade vahel, ja rahvusvahelise koostöö tugevdamist.

Euroopa narkootikumide alane strateegia 2005–2012 lisatakse programmile pärast selle vastuvõtmist Euroopa Ülemkogus 2004. aasta detsembris.

3. ÕIGUSE TUGEVDAMINE

Euroopa Ülemkogu rõhutab vajadust süvendada veelgi kodanike Euroopa loomisel tehtavat tööd ja Euroopa õigusel rajaneva ala loomise tähtsust selles. Juba on võetud mitmeid meetmeid. Tuleks jätkata jõupingutusi õiguskaitse kättesaadavuse ja õiguslase koostöö ning samuti vastastikuse tunnustamise põhimõtte täieliku rakendamise hõlbustamiseks. On eriti oluline, et Euroopa riikide vahelised piirid ei oleks enam takistuseks tsiviilasjade lahendamisel ega kohtumenetluste algatamisel või tsiviilasjades tehtud otsuste jõustamisel.

3.1 Euroopa Kohus

Euroopa Ülemkogu rõhutab Euroopa Kohtu tähtsust suhteliselt uuel vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneval alal ja on rahul, et põhiseaduse leping suurendab tunduvalt Euroopa Kohtu volitusi selles valdkonnas.

Et tagada nii Euroopa kodanikke kui vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala toimimist silmas pidades Euroopa Kohtule esitatud õigusküsimustele kiire vastamine, on vaja võimaldada kohtul vastata kiiresti, nagu nõuab põhiseaduse lepingu artikkel III–369.

Sellega seoses ja põhiseaduse lepingut silmas pidades tuleks kaaluda lahenduse loomist selliste eelotsuste taotlustega kiiremaks ja asjakohasemaks tegelemiseks, mis käsitlevad vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanevat ala, muutes vajadusel kohtu põhikirja. Komisjoni kutsutakse üles esitama selle kohta ettepanek pärast Euroopa Kohtuga konsulteerimist.

3.2 Usalduse suurendamine ja vastastikune usaldus

Veelgi tuleks tõhustada õigusala koostööd nii kriminaal- kui tsiviilasjades, tugevdades vastastikust usaldust ja arendades Euroopa õiguskultuuri, mis põhineb liikmesriikide õigussüsteemide mitmekesisusel ja Euroopa õiguse ühtsusel. Laienenud Euroopa Liidus põhineb vastastikune usaldus kindlustundel, et kõigil Euroopa kodanikel on ligipääs kõrgekvaliteetsele õigussüsteemile. Selleks, et tõhustada vastastikuse tunnustamise põhimõtte täielikku rakendamist, tuleb luua süsteem, mis võimaldab objektiivselt ja erapooletult hinnata ELi poliitikate rakendamist õiguse valdkonnas, austades samas täielikult kohtusüsteemi sõltumatust ja vastavalt kõigile olemasolevatele Euroopa mehhanismidele.

Vastastikuse usalduse tugevdamine nõuab selgeid jõupingutusi vastastikuse üksteisemõistmise parandamiseks õigusasutuste ja erinevate õigussüsteemide vahel. Sellega seoses peaks liit toetama õigusasutuste ja -organisatsioonide võrgustikke nagu kohtunike nõukogude võrgustik, Euroopa ülemkohtute võrgustik ja Euroopa õigusalase koolituse võrgustik.

Õigusasutuste vahetusprogrammidega tõhustatakse koostööd ja aidatakse kaasa vastastikuse usalduse arendamisele. Õigusasutuste koolitus peaks süsteemselt sisaldama ELi komponenti. Komisjoni kutsutakse üles koostama võimalikult kiiresti ettepanek õigusasutustele nii tsiviil- kui kriminaalküsimusi käsitleva tõhusa Euroopa koolitusvõrgustiku loomiseks olemasolevate struktuuride põhjal, nagu on ette nähtud põhiseaduse lepingu artiklites III–269 ja III–270.

3.3 Õiguslane koostöö kriminaalasjades

Parandamine peaks toimuma olemasolevate juriidiliste takistuste vähendamise ja juurdluste kooskõlastamise tugevdamise kaudu. Selleks, et tõhustada kohtu alla andmist, tagades samas nõuetekohane õigusemõistmine, tuleks erilist tähelepanu pöörata võimalustele koondada piiriülestes mitmepoolsetes kohtuasjades süüdistuste esitamised ühte liikmesriiki. Õiguslane koostöö arendamine kriminaalasjades on oluline, et võimaldada liikmesriikide õiguskaitseasutuste ja Europol juurdluste osas piisavaid järelmeetmeid.

Euroopa Ülemkogu tuletab siinkohal meelde vajadust viivitamata ratifitseerida ja tõhusalt rakendada õigusnormid õiguslane koostöö parandamiseks kriminaalasjades, millele viidati juba politseikoostööd käsitlevas lõigus.

3.3.1 Vastastikune tunnustamine

Kriminaalasjades tehtud kohtuotsuste tunnustamise põhimõtte rakendamise meetmete üldine programm, mis hõlmab kõigis kriminaalmenetluse etappides tehtud otsuseid või selliste menetlustega muul moel seotud otsuseid, mis käsitlevad näiteks tõendite kogumist ja vastuvõetavust, kohtualluvuse konflikte ja *ne bis in idem* põhimõtet ja vabaduskaotuslikke lõppkaristusi või muid (alternatiivseid) sanktsioone,¹ tuleks lõpule viia ja jätkuvalt tuleks tähelepanu pöörata täiendavatele sellega seotud ettepanekutele.

¹ EÜT C 12, 15.1.2001, lk 10–22.

Vastastikuse tunnustamise kui õiguslase koostöö nurgakivi edasise elluviimisega peaks kaasnema kriminaalmenetluse menetlusõiguste ühiste standardite väljatöötamine, mis põhinevad liikmesriikide olemasolevate kaitsemeetmete uurimisel ja mis koostatakse liikmesriikide õigustraditsioone austades. Sellega seoses tuleks raamotsuse eelnõu teatavate kogu Euroopa Liitu hõlmavate kriminaalmenetluse menetlusõiguste kohta võtta vastu 2005. aasta lõpuks. Nõukogu peaks 2005. aasta lõpuks võtma vastu raamotsuse tõendite hankimise Euroopa määruse kohta.¹ Komisjoni kutsutakse üles esitama detsembriks 2004 oma ettepanekud teabevahetuse tõhustamiseks eelkõige seksuaalkurjategijaid käsitlevate süüdimõistvate kohtuotsuste ja õiguste äravõtmise siseriiklike registri andmete osas, eesmärgiga kiita ettepanekud heaks 2005. aasta lõpuks. Sellele peaks 2005. aasta märtsis järgnema ettepanek teabevahetuse arvutipõhise süsteemi kohta.

3.3.2 Õigusaktide ühtlustamine

Euroopa Ülemkogu tuletab meelde, et menetlusõiguse aspektidega seotud miinimumeeskirjade kehtestamine on ette nähtud lepingutega, et tõhustada kohtuotsuste ja kohtuasjades tehtud otsuste vastastikust tunnustamist ning politsei- ja õiguskooostööd piiriülese mõõtmega kriminaalasjades. Kriminaalmateriaalõiguse ühtlustamine teenib sama eesmärgi ja käsitleb piiriülese mõõtmega raske kuritegevuse teatavaid valdkondi. Eelisjärjekorras tuleks käsitleda kuritegevuse valdkondi, mis on lepingutes leidnud erilist äramärkimist.

Et tagada tõhusam rakendamine siseriiklikes süsteemides, peaks justiits- ja siseministrite nõukogu vastutama nõukogus kuritegude määratlemise ja karistuse määramise eest üldiselt.

3.3.3 Eurojust

Tõhus võitlemine piiriülese organiseeritud ja muu raske kuritegevuse ning terrorismiga nõuab koostööd ja juurdluste koordineerimist ja võimalusel kontsentreeritud kohtu alla andmist Eurojusti poolt koostöös Europoliga.

¹ KOM (2003) 688.

Euroopa Ülemkogu soovib liikmesriikidel tungivalt võimaldada Eurojustil oma ülesandeid täita:

- rakendades tõhusalt nõukogu otsust Eurojusti kohta 2004. aasta lõpuks,¹ pöörates erilist tähelepanu Eurojusti riiklikele liikmetele antavatele kohtuvolitustele; ja
- tagades täieliku koostöö oma pädevate siseriiklike asutuste ja Eurojusti vahel.

Nõukogu peaks komisjoni ettepaneku alusel pärast põhiseaduse lepingu jõustumist, kuid mitte hiljem kui 1. jaanuaril 2008, võtma vastu Euroopa seaduse Eurojusti kohta, mis on sätestatud põhiseaduse lepingu artiklis III–237, võttes arvesse Eurojustile pandud ülesandeid.

Selle ajani parandab Eurojust oma toimimist, keskendudes mitmepoolsete, tõsiste ja keerukate juhtumite koordineerimisele. Eurojust peaks oma nõukogule esitatavas aastaaruandes andma ülevaate ka liikmesriikidega tehtud koostöö tulemuste ja kvaliteedi kohta. Eurojust peaks maksimaalselt ära kasutama Europoliga sõlmitud koostöölepingut ja jätkama koostööd Euroopa kohtuvõrgustiku ja teiste asjaomaste partneritega.

Euroopa Ülemkogu kutsub nõukogu üles kaaluma Eurojusti edasiarendamist komisjoni ettepaneku põhjal.

3.4 Õiguslane koostöö tsiviilasjades

3.4.1 Piiriülese tsiviilõigusmenetluse hõlbustamine

Tsiviilõigus, sealhulgas perekonnaõigus, puudutab inimesi nende igapäevaelus. Euroopa Ülemkogu omistab seetõttu suurt tähtsust õiguslase koostöö jätkuvale arendamisele tsiviilasjades ja 2000. aastal vastu võetud vastastikuse tunnustamise programmi lõpuleviimisele. Selle valdkonna peamine poliitikaeesmärk on see, et Euroopa riikide vahelised piirid ei tohiks enam olla takistuseks tsiviilasjade lahendamisel ega kohtumenetluste algatamisel või tsiviilasjades tehtud otsuste jõustamisel.

¹ EÜT C 63, 6.3.2002, lk 1–3.

3.4.2 Otsuste vastastikune tunnustamine

Otsuste vastastikune tunnustamine on kodanike õiguste kaitsmise ja selliste õiguste piiriülese jõustamise tagamise tõhus vahend.

Vastastikuse tunnustamise meetmete programmi¹ jätkuv täitmine peab seega olema eelolevatel aastatel peamine prioriteet, et tagada selle lõpuleviimine 2011. aastaks. Aktiivselt tuleb teostada tööd alljärgnevate projektide osas: lepingust mittetulenevate kohustustega (“Rooma II”) ja lepingust tulenevate kohustustega (“Rooma I”) seotud seaduste konflikt, Euroopa maksekorraldus ning alternatiivsete vaidluste lahendamise ja väiksemate nõuetega seotud dokumendid. Nende projektide lõpuleviimise ajastamisel tuleks arvestada seotud valdkondades tehtavat jooksvat tööd.

Vastastikuse tunnustamise alaste olemasolevate õigusaktide tõhusust tuleks tõsta menetluste ja dokumentide standardimisega ja miinimumstandardite väljatöötamisega menetlusõiguse selliste aspektide nagu kohtudokumentide ja kohtuväliste dokumentide kättetoimetamine, menetluse alustamine, kohtuotsuste jõustamine ja kulude läbipaistvus.

Perekonna- ja pärimisõigusega seoses kutsutakse komisjoni üles esitama järgmised ettepanekud:

- õigusakti eelnõu hooldamisalaste otsuste tunnustamise ja jõustamise kohta, sealhulgas ettevaatusabinõud ja ajutine jõustamine 2005. aastal;
- roheline raamat seaduste konflikti kohta pärimisasjades, mis sisaldab muuhulgas jurisdiktsiooni küsimust, selles valdkonnas tehtud otsuste vastastikust tunnustamist ja jõustamist, Euroopa pärimistunnistust ja mehhanismi, mis võimaldab täpseid andmeid Euroopa Liidu residentide testamentide olemasolu kohta 2005. aastal; ja
- roheline raamat seaduste konflikti kohta abieluvara käsitlevates asjades, sealhulgas kohtualluvuse ja vastastikuse tunnustamise küsimustes, 2006. aastal;
- roheline raamat seaduste konflikti kohta lahutusasjades (Rooma III) 2005. aastal.

Nendes valdkondades tuleb õigusaktid koostada 2011. aastaks. Sellised õigusaktid peaksid hõlmama rahvusvahelise eraõiguse küsimusi ja ei peaks põhinema “perekonna” ja “abielu” jne ühtlustatud mõistetel. Ühtse materiaalsoiguse reegleid tuleks kasutada ainult kaasnevate meetmetena, kui on vaja jõustada otsuste vastastikust tunnustamist või parandada õigusalast koostööd tsiviilasjades.

¹ EÜT C 12, 15.1.2001, lk 1-9.

Otsuste vastastikuse tunnustamise programmi rakendamisega peaks kaasnema hiljuti vastu võetud õigusaktide toimimise hoolikas läbivaatamine. Sellise läbivaatamise tulemusena peaks olema võimalik saada vajalikku teavet uute meetmete väljatöötamiseks.

3.4.3 Koostöö tõhustamine

Et saavutada õigus- ja muude organite koostööd hõlmavate õigusaktide tõrgeteta toimimine, peaks liikmesriikidel olema kohustus määrata nende oma riigis asuvad sidekohtunikud või muud pädevad asutused. Vajadusel võiks nad kasutada oma Euroopa kohtuvõrgustiku riiklikku kontaktpunkti tsiviilasjades. Komisjoni kutsutakse üles korraldama ELi seminare ELi õiguse kohaldamise kohta ja edendama koostööd juriidiliste kutsealade esindajate (nt kohtutäiturid ja notarid) vahel, eesmärgiga kehtestada parimad tavad.

3.4.4 Ühtsuse tagamine ja ELi õigusaktide kvaliteedi parandamine

Lepinguõiguse osas tuleks parandada olemasoleva ja tulevase ühenduse õiguse kvaliteeti konsolideerimise meetmetega, kehtivate õigusnormide kodifitseerimise ja ratsionaliseerimisega ning ühise tugiraamistiku väljatöötamisega. Tuleks luua raamistik lepinguõiguse üleeuroopaliste standardtingimuste, mida võivad kasutada liidu ettevõtted ja kutseühingud, väljatöötamise võimaluste uurimiseks.

Tuleks võtta meetmeid, et võimaldada nõukogul teostada tsiviilõiguslase koostööga seotud ühenduse õigusnormide kvaliteedi ja ühtsuse süstemaatilist kontrolli.

3.4.5 Rahvusvaheline õiguskord

Komisjonil ja nõukogul soovitatakse tungivalt tagada ühtsus ELi ja rahvusvahelise õiguskorra vahel ja jätkata tihedamaid suhteid ja koostööd selliste rahvusvaheliste organisatsioonidega nagu Haagi rahvusvahelise eraõiguse konverents ja Euroopa Nõukogu eelkõige algatuste kooskõlastamiseks ja võimalikult suure koostoime saavutamiseks nimetatud organisatsioonide tegevuse ja dokumentide ning ELi õigusaktide vahel. Ühenduse Haagi konverentsiga ühinemine tuleks lõpule viia niipea kui võimalik.

4. VÄLISSUHTED

Euroopa Ülemkogu peab liidu vabaduse, turvalisuse ja õiguse poliitika ühtse välise mõõtmega arendamist kasvavaks prioriteediks.

Lisaks eelnevates peatükkides käsitletud aspektidele kutsub Euroopa Ülemkogu komisjoni ja peasekretäri / kõrget esindajat üles esitama nõukogule 2005. aasta lõpuks liidu vabaduse, turvalisuse ja õiguse poliitika kõiki väliseid aspekte hõlmava strateegia, mis põhineb käesoleva programmiga arendatavatel meetmetel. Strateegia peaks peegeldama liidu erilisi suhteid kolmandate riikide, riikide gruppide ja piirkondadega ja keskenduma vajadusele teha nendega koostööd justiits- ja siseküsimustes.

Kõiki liidu käsutuses olevaid volitusi, sealhulgas välissuhteid tuleks kasutada integreeritult ja järjekindlalt, et luua vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanev ala. Arvesse võib võtta ka järgmisi suuniseid¹: sisepoliitika kui välistegevust õigustava peamise parameetri olemasolu; vajadust lisandväärtuse järele seoses liikmesriikide poolt teostatud projektidega; panust liidu välispoliitika poliitiliste üldeesmärkide saavutamisse; võimalust saavutada eesmärgid mõistliku aja jooksul; pikaajalise tegevuse võimalikkust.

¹ Kehtestatud Euroopa Ülemkogu Feira kohtumisel 2000. aastal.

EUROOPA ÜLEMKOGU DEKLARATSIOON
ELI JA IRAAGI VAHELISTE SUHETE KOHTA

1. Euroopa Ülemkogu arutas Iraagis pärast Iraagi suveräänsuse taastamist 28. juunil 2004 toimunud arenguid.
2. Euroopa Ülemkogu kinnitas, et tema eesmärgiks on turvaline, stabiilne, ühendatud, jõukas ja demokraatlik Iraak, mis annab positiivse panuse piirkonna stabiilsusesse; Iraak, mis teeb konstruktiivset koostööd oma naabrite ja rahvusvahelise üldsusega ühiste probleemide lahendamisel. Ülemkogu nõustus, et nimetatud eesmärkide saavutamiseks peaks EL tervikuna tegema koostööd Iraagi vahevalitsuse, Iraagi rahva ja 23. novembri 2004 Šarm el Šeiki konverentsil osalejatega.
3. Euroopa Ülemkogu tervitas soojalt Iraagi suveräänsuse taastamist ja võimu üleandmist Iraagi vahevalitsusele 28. juunil 2004. Ülemkogu kinnitas veelkord oma kohustust toetada ÜRO julgeolekunõukogu resolutsiooni 1546 rakendamist ja ÜRO tegevust Iraagis. Euroopa Ülemkogu väljendas ELi täielikku toetust poliitilisele üleminekuprotsessile, mis viib põhiseaduslikult valitud Iraagi valitsuse moodustamiseni. Ülemkogu tervitab samme, mida Iraagi vahevalitsus astub, et saavutada Iraagi poliitilisel skaalal laiemat osalust, andes sellega panuse poliitilise protsessi edukusse ja pakkudes lahendusi probleemidele Iraagis. 2005. aasta jaanuariks kavandatud valimised on oluline samm selles protsessis ning Euroopa Ülemkogu märkis ELi jätkuva toetuse tähtsust nii nendele kui ka 2005. aasta detsembriks kavandatavatele valimistele.

4. EL peab Iraagi ja selle naaberriikidega dialoogi, et soodustada pidevat piirkondlikku osalemist ja toetust Iraagi julgeoleku parandamisele ning riigi poliitilisele ja ülesehitamisprotsessile, mis põhineb kaasatusel, demokraatlikel põhimõtetel, inimõiguste ja õigusriigi põhimõtte austamisel ning samuti piirkonna julgeoleku ja koostöö toetamisel. Sellega seoses tervitas Euroopa Ülemkogu rahvusvahelist konverentsi, mis toimub Šarm el Šeikis ning millel EL osaleb, kui järgmist sammu jõupingutustes toetada poliitilist ja ülesehitamisprotsessi vastavalt ÜRO julgeolekunõukogu resolutsioonile 1546. EL toetab nimetatud protsessi ja rõhutab vajadust korraldada valimised 2005. aasta jaanuaris.
5. Euroopa Ülemkogu mõistab veelkord hukka Iraagis toime pandud terrorirünnakud, pantvangivõtmised ja mõrvad. EL väljendab kahetsust, et terroristlik vägivald Iraagis pikendab Iraagi elanike kannatusi, takistades poliitilist arengut ja majanduslikku ülesehitustööd Iraagis, ning tervitab kõigi osapoolte ÜRO julgeolekunõukogu resolutsiooni 1546 kohast kohustust tegutseda kooskõlas rahvusvahelise õigusega, sealhulgas inimõiguste tõhusa kaitse ja edendamiseks.
6. Euroopa Ülemkogu tuletas meelde komisjoni teatist “Euroopa Liit ja Iraak – tegevuse raamistik”, mis kiideti heaks Euroopa Ülemkogu kohtumisel juunis ning mis näeb ette keskmise tähtajaga eesmärgid EU–Iraagi suhete arenguks, ning kõrge esindaja Solana ja volinik Patteni kirja. Euroopa Ülemkogu märkis, et Iraagiga seotud tegevuses on saavutatud olulist edu.
7. Euroopa Ülemkogu tuletas meelde ühenduse enam kui 300 miljoni euro suurust humanitaar- ja ülesehitamistoetust aastatel 2003–2004. Selline toetus keskendus põhiliselt oluliste teenuste – veevarustuse, sanitaaria, hariduse ja tervishoiu – taastamisele, tööhõive hoogustamisele ja vaesuse vähendamisele ning juhtimise, poliitilise protsessi, kodanikuühiskonna ja inimõiguste toetamisele. Mitmed liikmesriigid osalesid samuti rahvusvahelise Iraagi ülesehitusfondi (IRFFI) rahastamises.

8. Euroopa Ülemkogu tervitas ühist teabekogumissiooni võimaliku integreeritud politsei- ja õigusriigioperatsiooni läbiviimiseks Iraagis ning arvestas selle aruannet. Euroopa Ülemkogu tunnustas kriminaalõigussüsteemi tugevdamise tähtsust kooskõlas õigusriigi põhimõtte, inimõiguste ja põhivabaduste austamisega. Ülemkogu märkis Iraagi võimude soovi, et EL oleks Iraagis aktiivsemalt tegev, ning et kriminaalõigussektori tugevdamine vastaks Iraagi vajadustele ja prioriteetidele.
9. Euroopa Ülemkogu nõustus, et EL saaks tõhusalt kaasa aidata Iraagi ülesehitamisele ja stabiilse, turvalise ja demokraatliku Iraagi tekkimisele integreeritud politsei-, õigusriigi- ja tsiviiladministratsioonimissiooni kaudu, mis muu hulgas edendaks tihedamat koostööd erinevate kriminaalõigussüsteemis osalejate vahel, tugevdaks politsei-, kohtu- ja kinnipidamisasutuste vanemametnike ja potentsiaalsete kõrgete ametnike juhtimisvõimet ning parandaks eeluurimise oskusi ja menetlusi, austades täielikult õigusriigi põhimõtet ja inimõigusi. Selline missioon peaks olema turvaline, sõltumatu ja selgesti eristatav, kuid oleks täiendav ning lisaks väärtust käimasolevatele rahvusvahelistele jõupingutustele ning toimiks koos ühenduse ja liikmesriikide käimasolevate jõupingutustega. Kuigi Euroopa Ülemkogu leidis, et väljaspool Iraaki toimuvad tegevused koos Iraagis paiknevate kontaktelementidega oleks käesoleval hetkel võimalikud, nõustuti siiski, et seoses Iraagis toimuva missiooniga tuleks asjakohaselt käsitleda kõiki julgeolekuaspekte enne mis tahes otsuse tegemist.
10. Peaminister Allawi kohtumine Euroopa Ülemkoguga annab liidule võimaluse edendada poliitilist dialoogi Iraagiga ja arutada Iraagi tuleviku küsimusi ning tugevdada ELi Iraagiga seotud tegevust.
11. Euroopa Ülemkogu esitas hr Allawile üksikasjaliku paketi Iraagile antava ELi abi kohta. Nimetatud pakett, mis koosneb nii ühenduse kui liikmesriikide elementidest, sisaldab järgmisi elemente:

- Iraagile antakse võimalus ELi ja Iraagi vahelise lepingu sõlmimiseks, et kajastada vastastikust huvi partnerluse arendamisel ning edendada poliitilist ja kaubanduslast koostööd ELi ja Iraagi vahel. Euroopa Ülemkogu palus komisjonil alustada ettevalmistusi ja töötada koos Iraagi valitsusega välja konkreetsed abiprogrammid, mille eesmärk on luua sellise lepingu tingimused. Seoses sellega kutsus Euroopa Ülemkogu komisjoni üles tugevdama vastavalt oma kohalolekut Bagdadis, pöörates asjakohast tähelepanu julgeolekule.
- Vastavalt üldasjade ja välissuhete nõukogu juuli ja septembri järeldustele ELi rahalise ja personaliabi andmise kohta valimiste ettevalmistamiseks tihedas koostöös ÜROga, eraldab ühendus täiendavad 30 miljonit eurot rahvusvahelisse Iraagi ülesehitusfondi (IRFFI) valimiste toetuseks ja kavandab osutada valimisprotsessile täiendavat abi erimeetmete kaudu, nagu näiteks valimisekspertide saatmine Iraagi sõltumatusse valimiskomisjoni ning siseriiklike vaatlejate koolitamine. Liikmesriigid annavad samuti abi valimiste ettevalmistamisel kahepoolsete toetuste kaudu. Valimiste jaanuarikuist tähtaega arvestades on oluline, et nimetatud toetus makstakse välja kohe, et see mängiks rolli valimiseelses protsessis.
- Kuna EL omistab suurt tähtsust ÜRO aktiivsele kohalolekule Iraagis ja toetab ÜRO juhtivat rolli poliitiliste protsesside ja Iraagi ülesehitamise edendamisel, on liikmesriigid pärast ÜRO peasekretäri taotlust valmis oluliselt kaasa aitama ÜRO julgestusüksuse "keskmise perimeetri" rahastamisele. Komisjon jätkab arutelu ÜROga võimaliku ühenduse rahalise toetuse andmise üle "sisemisele perimeetrile".
- 2004. aasta novembri lõpuks tuleks saata ekspertrühm jätkama dialoogi Iraagi ametivõimudega, alustama võimaliku politsei-, õigusriigi- ja tsiviiladministratsioonimissiooni esialgset planeerimist, mis alustab tegevust eeldatavasti pärast 2005. aasta jaanuari valimisi, ja eelkõige hindama sellise missiooni hädavajalikke julgeolekunõudeid. Julgustada tuleks samuti nendes ja muudes küsimustes dialoogi pidamist piirkonna teiste riikidega.

- Humanitaar- ja ülesehitusabi jätkuv rakendamine; enamus ühenduse ja liikmesriikide rahalistest vahenditest suunatakse jätkuvalt IRFFIsse.
- Iraak on ELi üldise soodustuste süsteemi soodustatud riik ja teda peaks julgustama tegutsema nii, et nendest soodustustest kasu saada. Euroopa Ülemkogu kutsus komisjoni üles pakkuma Iraagi vahevalitsusele üldise soodustuste süsteemi (GSP) soodustuste rakendamist Iraagi suhtes. Niipea kui olukord seda lubab, peaks Euroopa Komisjon koos Iraagi administratsiooniga looma halduskoostöö süsteemi, mis on süsteemi toimimise eeltingimus.
- Liikmesriikide jätkuvad jõupingutused seisukohtade vahetamisel võla ja sellega seotud majanduspoliitiliste tingimuste üle. Mitmed ELi liikmesriigid on seotud käimasolevate Pariisi Klubi läbirääkimistega Iraagi võla küsimuses. Euroopa Ülemkogu tervitas Iraagi rahandusministeeriumi delegatsiooni eelseisvat visiiti Pariisi Klubi kohtumisele novembris.
